

Рівненський державний гуманітарний університет
Філологічний факультет
Кафедра теорії і практики іноземних мов та методики викладання

ДИПЛОМНА РОБОТА

**«ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ МОВНОГО
МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»**

Виконала: студентка VI курсу,

групи ІМ-61,

014. Середня освіта.

Англійська мова та література,

друга іноземна мова

Юлія Демчук

Керівник:

кандидат педагогічних наук,

доцент Наталія Кваснецька

Рецензент:

Завідувач кафедри іноземних мов МЕНУ,

кандидат педагогічних наук,

доцент Діана Кочмар.

Рівне – 2024

АНОТАЦІЯ

Демчук Ю. С. Інтерактивне навчання мовного матеріалу на уроках іноземної мови учнів початкової школи. – Дипломна робота магістра.

Науково-дослідна робота для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта. Англійська мова та література, друга іноземна мова. – Рівне, РДГУ. – 2024.

Науковий керівник – Кваснецька Наталія Володимирівна

У даній роботі досліджується проблема ефективності інтерактивного навчання мовного матеріалу на уроках іноземної мови учнів початкової школи. В роботі аналізуються основні підходи до інтерактивного навчання, а також розглядається їх застосування в контексті вивчення іноземних мов у початковій школі.

Метою дослідження є виявлення особливостей інтерактивного навчання на уроках іноземної мови та визначення його впливу на рівень володіння мовою учнями початкової школи. У роботі здійснено аналіз сучасних інтерактивних методик, таких як групова робота, рольові ігри, проєктна діяльність, використання цифрових технологій та інші інноваційні підходи.

Результати дослідження підтверджують, що інтерактивні методи сприяють більш ефективному засвоєнню мовного матеріалу, розвитку комунікативних навичок, а також позитивно впливають на мотивацію учнів. Робота також містить систему вправ щодо впровадження інтерактивних методик у практику навчання іноземних мов у початковій школі, що можуть бути корисними для педагогів та науковців у сфері мовної освіти.

Ключові слова: інтерактивне навчання, мовний матеріал, іноземна мова, початкова школа, комунікативні навички, методи

навчання, рольові ігри, групова робота, проєктна діяльність, мотивація учнів, мовна освіта.

ABSTRACT

Y. Demchuk Interactive Learning of Language Material in Foreign Language Lessons for Primary School Students. – Manuscript.

The research work to obtain the second (master's) level of higher education in the specialty 014 Secondary education. English language and literature, second foreign language. – Rivne, RSUH. – 2024.

Supervisor – Kvasnetska Natalia Volodymyrivna

This work explores the issue of the effectiveness of interactive learning of language material in foreign language lessons for primary school students. The thesis analyzes the main approaches to interactive learning and examines their application in the context of foreign language teaching in primary school.

The aim of the research is to identify the features of interactive learning in foreign language lessons and determine its impact on the language proficiency of primary school students. The study analyzes modern interactive methods such as group work, role-playing games, project activities, the use of digital technologies, and other innovative approaches.

The results of the research confirm that interactive methods contribute to more effective language material acquisition, the development of communication skills, and also positively influence student motivation. The thesis also includes a set of exercises for implementing interactive methodologies in the practice of foreign language teaching in primary schools, which may be useful for educators and researchers in the field of language education.

Keywords: interactive learning, language material, foreign language, primary school, communication skills, teaching methods, role-playing games, group work, project activities, student motivation, language education.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	11
1.1 Принципи інтерактивного навчання на уроках іноземної мови в початковій школі	11
1.2 Інтерактивні методи навчання на уроках іноземної мови як засіб розвитку комунікативної компетентності учнів початкової школи	17
1.3 Аналіз інтерактивних методів навчання на уроках іноземної мови в початковій школі	21
ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ	27
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	30
2.1. Формування комунікативних навичок та вмінь в учнів початкової школи з використанням інтерактивних форм навчання на уроках іноземної мови	30
2.2 Система вправ з формування мовної компетентності на уроках іноземної мови учнів початкової школи	40
ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ	49
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ	51
3.1. Аналіз стану досліджуваної проблеми	51
3.2. Організація, проведення та результати експерименту	63
ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ	68
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	72

ДОДАТКИ	78
---------------	----

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство ставить перед освітою нові завдання, серед яких важливим є підготовка осіб, здатних приймати критичні рішення та ефективно взаємодіяти у швидкозмінній реальності. Активність, самостійність, творчість та здатність до адаптації стають ключовими характеристиками особистості на сучасному етапі, і їх формування вимагає впровадження нових підходів до навчання.

У зв'язку з цим виникає необхідність в застосуванні інноваційних, нетрадиційних та методів навчання, спрямованих на розвиток критичного мислення. Наприклад, у Концепції Нової української школи підкреслено значення використання таких методів: «У процесі навчання будуть використовуватися методи, які вчать робити самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям, враховують індивідуальність учня» [17].

У цьому контексті питання ефективності навчання іноземних мов учнів початкової школи є надзвичайно актуальним. Один із перспективних підходів до вдосконалення цього процесу - це використання інтерактивного навчання на уроках іноземних мов.

Вивченню проблеми використання інтерактивних методів навчання приділяли увагу та внесли значний внесок видатні сучасні та зарубіжні науковці: В. Беспалко, В. Монахова, Л. Пироженко, а також О. Пометун. Вони тлумачать інтерактивність у навчанні як здатність до взаємодії, спілкування, діалогу та активної діяльності. Їх дослідження показують, що використання інтерактивного навчання значно підвищує засвоєння матеріалу, оскільки воно впливає не лише на свідомість учня, але й на його емоційну сферу. Методи інтерактивного навчання можна знайти в творчих роботах В. Сухомлинського, практиці інноваційних вчителів 70-80-х років (Ш.

Амонашвілі, Є. Ільїн, С. Лисенкова, В. Шаталов та інші), а також у теорії розвивального навчання [11].

Інтерактивне навчання відображає сучасні тенденції в освіті, спрямовані на активну участь учнів у навчальному процесі, створення стимулюючого середовища для їхнього особистісного розвитку та залучення до співпраці та взаємодії. Використання інтерактивних методик на уроках іноземних мов в початковій школі може значно збільшити мотивацію учнів, поліпшити їхні комунікативні навички та сприяти кращому засвоєнню матеріалу.

Об'єктом дослідження є використання інтерактивних вправ, ігор, рольових ігор, мультимедійних засобів та інших форматів для створення захоплюючого та ефективного навчального процесу.

Предметом дослідження теми є сам процес використання інтерактивних методів та засобів навчання для вивчення іноземної мови серед учнів початкових класів.

Мета дослідження полягає у вивченні ефективності інтерактивного навчання мовного матеріалу на уроках іноземної мови учнів початкової школи з метою покращення якості освіти у цій області.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- проведення аналізу різноманітних інтерактивних методів навчання, які застосовуються на уроках іноземної мови для учнів початкових класів.
- вивчення впливу цих методів на мотивацію, інтерес і активність учнів під час навчання мови.
- розробка системи вправ з метою підвищення ефективності навчання мови на початковому рівні.
- вивчення відгуків вчителів щодо ефективності різних інтерактивних методів навчання.

- аналіз результатів навчання учнів, які застосовували інтерактивні методи, порівняно з традиційними підходами.

У цьому дослідженні застосовувалися різноманітні методи, включаючи теоретичний аналіз і систематизацію наявних наукових даних з питання; метод спостереження; проведення анкетування та експериментальні підходи.

Наукова новизна нашого дослідження полягає в тому, що отримані результати вказують на новий підхід до вивчення мовного матеріалу на уроках іноземної мови для учнів початкової школи через використання інтерактивних методів навчання. Ми підтвердили, що залучення учнів до навчального процесу за допомогою інтерактивних вправ та ігор сприяє більш ефективному засвоєнню мовної граматики. Наше дослідження розкриває широкі можливості та перспективи використання інтерактивних підходів для навчання мови на ранніх етапах навчання

Теоретичне значення нашої роботи полягає у визначенні принципів вибору інтерактивних вправ для навчання мовного матеріалу на уроках іноземної мови для учнів початкової школи.

Практичне значення нашої роботи для педагогів у майбутньому полягає в тому, що ми надаємо рекомендації щодо використання інтерактивних методів на уроках іноземної мови для учнів початкових класів. Наше дослідження вказує на те, що інтерактивне навчання може значно підвищити ефективність засвоєння мовного матеріалу та підвищити мотивацію учнів до вивчення іноземної мови. Педагоги мають змогу використовувати ці знання та рекомендації для розробки своїх власних уроків з метою створення захопливого та ефективного навчального середовища. Впровадження інтерактивних підходів до навчання мови на початковому рівні може допомогти підвищити якість мовної освіти та сприяти успішному розвитку мовних навичок учнів у майбутньому.

Апробація результатів дослідження: результати дослідження були представлені у вигляді тез «Інтерактивне навчання на уроках іноземної мови учнів початкової школи» під час VI Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Актуальні проблеми сучасної іноземної філології».

Структура і обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (48 позицій). Загальний обсяг роботи складає 81 сторінка.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

1.1 Принципи інтерактивного навчання на уроках іноземної мови в початковій школі

Інтерактивне навчання в сучасній освіті є одним із ключових підходів, що має на меті активне залучення учнів до навчального процесу через взаємодію і спільну діяльність.

Відповідно до визначення І.С. Яценка, «інтерактивне навчання» - це навчання, засноване на прямій взаємодії учнів з навчальним оточенням, з метою здобуття нового досвіду [39, с. 114]

За словами О.М. Пометун, «інтерактивне навчання» — це спосіб пізнання, що базується на діалогових формах взаємодії учасників освітнього процесу, під час якого у них формуються навички спільної діяльності. Цей підхід побудований на принципі «всі навчають кожного і кожен навчає всіх [27, с. 7].

Л.В. Пироженко стверджує, що «інтерактивне навчання» – це спосіб пізнання, що здійснюється у формах спільної діяльності учнів: всі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії один одного та свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва щодо вирішення проблем [30, с. 192].

За Ю. Кравченко, інтерактивною технологією називають ту, яка ставить студента у положення творця та активного учасника навчального процесу [18, с. 90].

Ю. Кравченко стверджує, що інтерактивні технології навчання іноземним мовам створюють необхідні передумови як для

розвитку мовленнєвої компетентності студентів, так і для формування умінь приймати колективні та індивідуальні рішення з метою виховання активних громадян суспільства [18, с. 89].

Усі представлені визначення підкреслюють, що інтерактивне навчання є сучасним підходом, який базується на активній взаємодії учасників освітнього процесу. Основна його мета — не лише передача знань, а й розвиток важливих навичок, таких як співпраця, критичне мислення, здатність працювати в команді та спільне вирішення проблем. Інтерактивне навчання допомагає створити умови, у яких учні стають активними учасниками навчального процесу, а не просто спостерігачами або пасивними слухачами. У такому навчанні важливою є не тільки кінцева мета — засвоєння знань, але й сам процес навчання, який розвиває соціальні та комунікативні навички.

Суть інтерактивного навчання полягає в безперервній, активній взаємодії всіх учнів під час навчального процесу; це кооперативне навчання, де і учень, і вчитель є рівноправними суб'єктами навчання, розуміючи, що вони роблять, розмірковуючи про те, що вони знають, можуть робити та реалізують.

Цей метод ґрунтується на ідеї, що навчання стає більш ефективним, коли учні не просто отримують інформацію пасивно, а активно її використовують, взаємодіють з іншими учасниками навчального процесу та спільно вирішують завдання. Відмінною рисою інтерактивного навчання є акцент на практичних завданнях, що моделюють реальні життєві ситуації, а також використання технологій та методів, які допомагають учням краще засвоїти матеріал.

Також, як зазначає Андріана Зубрик, «Інтерактивне навчання передбачає моделювання реальних життєвих ситуацій, використання рольових ігор і спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин і відповідних ситуацій. Це ефективно сприяє розвитку вмінь і

навичок, вихованню ціннісних орієнтацій, створенню атмосфери співробітництва та взаємодії, дає змогу вчителю стати лідером групи».[10]

Тут варто звернутись до таблиці, яку в своїй праці наводить Пометун О.І. (див. Додаток 1) [29]. Соціально-психологічні дослідження, результати яких зафіксовані у наведеній «піраміді запам'ятовування», наочно показують, що чим більше активною є участь школярів у процесі пізнання, тим більше інформації ними засвоюється. А саме це і є нашою ціллю, ціллю вчителів. Тож можна зробити висновок, що особливо важливим інтерактивний підхід є при викладанні іноземних мов, де здатність застосовувати мову у реальному житті стає головною метою навчання.

У початковій школі, коли діти лише починають оволодівати базовими мовними навичками, інтерактивне навчання дозволяє організувати навчальний процес таким чином, щоб кожен учень був залучений до активної комунікації. Це особливо важливо, оскільки на початковому етапі засвоєння нової мови діти швидше і легше вчаться, коли процес пов'язаний із грою, спілкуванням та колективною роботою. Інтерактивні методи дозволяють учням не лише засвоїти нові слова та граматичні конструкції, але й активно використовувати їх у діалогах, що допомагає формувати впевненість у володінні мовою.

Використання інтерактивних методів на уроках іноземної мови включає різноманітні вправи, такі як рольові ігри, групові проекти, робота в парах, обговорення в малих групах. Ці методи допомагають учням зануритися в процес навчання та формують ситуації, що моделюють реальні комунікативні взаємодії. Також використовуються різні технічні засоби, такі як інтерактивні дошки, онлайн-ресурси та програми, що роблять процес навчання ще більш цікавим і динамічним.

Інтерактивне навчання дозволяє учням самотійно відкривати нові знання, розвивати критичне мислення та аналітичні здібності, що є надзвичайно важливим на початковому етапі навчання іноземних мов.

Редько Валерій вважає, що «переваги інтерактивного навчання перед традиційним:

- 1) у роботі задіяні всі учні класу;
- 2) учні навчаються працювати в команді;
- 3) формується доброзичливе ставлення до опонента;
- 4) кожна дитина має можливість пропонувати свою думку;
- 5) створюється «ситуація успіху»;
- 6) за короткий час опановується велика кількість матеріалу;
- 7) формуються навички толерантного спілкування;
- 8) вміння аргументувати свій погляд, знаходити альтернативне рішення проблеми ». [33]

Ю. Кравченко подає наступну структуру заняття із застосуванням інтерактивних технологій, а саме:

- 1) підготовчий етап, тобто підготовка необхідних матеріалів;
- 2) етап вступу, на цьому етапі відбувається пояснення правил, мети, завдань;
- 3) етап проведення, виконання студентами завдання;
- 4) етап рефлексії. Обговорення результатів завдання, досягнення цілей та оцінювання [18, с. 91].

Вивчаючи інтерактивний підхід, необхідно окреслити ті методи, які використовуються в процесі інтерактивного навчання.

За визначенням О. Р. Пишко, «інтерактивні методи навчання» - це взаємопов'язана спільна діяльність учнів та вчителя, при якій всі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації,

оцінюють дії один одного і свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу співробітництва щодо спільного вирішення проблем [28].

В основу інтерактивних методів покладено орієнтацію на більш широку взаємодію учнів не тільки з викладачем, а й один з одним, а також підвищення активності учнів у процесі навчання [32, с. 5].

Виходячи з поданих визначень, можна зробити такі висновки:

- інтерактивний підхід передбачає взаємодію учнів у рамках освітнього процесу;
- учні постійно залучені до активної діяльності, що забезпечує досягнення високих результатів.[20]

Інтерактивний підхід спрямовано на розвиток освітнього процесу.

Пріоритетними завданнями інтерактивного навчання є:

- розвиток мовленнєвих умінь учнів;
- підвищення інтересу до предмета, що вивчається;
- якісне засвоєння навчального матеріалу;
- організація самостійної роботи учнів у вирішенні поставлених завдань;
- формування власної думки;
- вміння відстоювати свою точку зору;
- вміння працювати у колективі, шанобливо ставитися до всіх учасників навчального процесу.

Таким чином, інтерактивний підхід можна визначити як спеціальну форму організації пізнавальної та комунікативної діяльності, у якій учні виявляються як залученими у процес пізнання,

так і мають можливість рефлексувати те, що вони знають і думають [42].

Варто погодитися з висновками Пишко О.Л. , який стверджує, що «Використання інтеракції в навчальному процесі дозволяє організувати навчання таким чином, щоб учень навчився застосовувати здобуті знання і набуті вміння в житті, зрозумів, що вони можуть стати в нагоді в будь-якій життєвій ситуації – як на професійному, так і на соціально-побутовому рівні, – зрозумів, що будь-яка з наук не існує сама по собі, а тісно пов'язана з життям.» [28]

Ця думка підкреслює важливість інтерактивного підходу в навчанні, який не просто передає знання, але й робить їх практично корисними в реальному житті. Учні вчаться використовувати свої знання та навички як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті. Важливо, що інтерактивне навчання допомагає зрозуміти зв'язок між теоретичними знаннями та їхньою практичною цінністю, а також інтеграцію різних наук у контексті реальних життєвих ситуацій. Це формує уявлення, що інформація, отримана на уроках, і життя нерозривно пов'язані, що робить навчання більш усвідомленим і практичним.

Таким чином, можна зробити висновок, що інтерактивне навчання не лише формує знання, але й виховує компетентних особистостей, готових до викликів сучасного життя. Це підходить не тільки для академічного успіху, але й для соціальної адаптації, що робить освіту більш значущою і цілісною.

Безсумнівно, що принципи інтерактивного навчання на уроках іноземної мови в початковій школі ґрунтуються на створенні активного, залученого освітнього середовища, де учні не просто отримують знання, а є безпосередніми учасниками навчального процесу.

Крім того, інтерактивне навчання базується на принципі зворотного зв'язку. Учні мають отримувати регулярний і конструктивний фідбек від учителя, який допомагає їм усвідомити свої успіхи та зони для покращення. Це сприяє саморефлексії та вдосконаленню навчального процесу.

Таким чином, інтерактивне навчання допомагає створити більш цікаве, мотивуюче та ефективне середовище для навчання, де кожен учень має можливість активно розвиватися та реалізувати свій потенціал.

Як зазначає А. Кривов'яз : «Коли учні інтерактивно працюють з будь-якою інформацією, вони вчаться мислити, тренують інтелектуальні здібності, не помічаючи, що їхнім інструментом є саме іноземна мова.

Набуті навички учні використовують для розвитку власного творчого потенціалу: чим більше вони займаються і вміють, тим легше їм створювати власні творчі зразки мовленнєвої діяльності» [17, с. 6].

1.2 Інтерактивні методи навчання на уроках іноземної мови як засіб розвитку комунікативної компетентності учнів початкової школи

Відповідно до державних стандартів середньої освіти, однією з найважливіших компетентностей, якою необхідно володіти школяру, є здатність здійснювати ділову комунікацію в усній та письмовій формах державною та іноземною мовою [6, с. 12].

В наш час знання іноземних мов – це ознака культурного розвитку людини, умова його успішної діяльності в різних сферах життя. Тому не випадково однією з цілей, які стоять перед НУШ, є формування в учнів комунікативної іншомовної компетентності [25].

Комунікативні компетентності охоплюють знання іноземної мови, вміння взаємодіяти з людьми, працювати в команді та виконувати різні соціальні ролі. Учень має навчитися розповідати про себе, писати листи та заяви, заповнювати анкети, ставити запитання і брати участь у дискусіях. Щоб допомогти дітям оволодіти цими навичками, програма вивчення іноземної мови будується на комунікативному підході, який використовує креативні завдання і сучасні інтерактивні методи для розвитку здатності швидко та природно реагувати під час спілкування.

Метою вивчення іноземної мови є розвиток у учнів комунікативної компетентності, яка включає уміння спілкуватися в усній та письмовій формах з урахуванням їхніх мотивів, цілей і соціальних норм у різних ситуаціях. Комунікативний метод навчання базується на тому, що процес навчання є відображенням справжньої комунікації. Оволодіння навичками спілкування іноземною мовою передбачає формування необхідного рівня комунікативної компетентності, що складається з кількох компонентів: мовної компетентності (знання мовних структур), мовленнєвої компетентності (уміння використовувати мову в різних контекстах), соціокультурної та соціолінгвістичної компетенцій (розуміння культурних аспектів та мовленнєвих норм), дискурсивної компетентності (уміння будувати зв'язну мову) і стратегічної компетентності (вміння вирішувати комунікативні завдання)[12].

На відміну від старих підходів, сучасне навчання у школах не базується на простому повторенні вивченого матеріалу, як це було у репродуктивних методах. Тепер акцент робиться на діяльнісному підході, де теорія закріплюється через низку практичних вправ, що сприяє кращому запам'ятовуванню. Оцінювання компетентності також зазнає змін, переходячи від формального тестування до більш практично орієнтованих підходів. [41, с. 44].

Слово «інтерактив» від англійського «interact» («Inter» - взаємний, «act» - діяти). Термін "інтерактивна педагогіка" був введений в 1975 р. німецьким вченим Гансом Фріцем, який визначив мету інтерактивного процесу «... як зміна і поліпшення моделей поведінки його учасників: аналізуючи власні реакції та реакції партнера, учасник змінює свою модель поведінки» [2].

Інтерактивність означає здатність взаємодіяти чи знаходитись в режимі бесіди, діалогу з ким-небудь (людиною) або чим-небудь (комп'ютером). Іншими словами, студенти легше розуміють і запам'ятовують матеріал, який вони вивчали шляхом активного залучення в навчальний процес. [35]

При інтерактивному навчанні створюється середовище освітнього спілкування, яке характеризується відкритістю, взаємодією учасників на рівних правах, накопиченням спільних знань, що дозволяє забезпечити високу мотивацію, міцність знань, творчість, комунікабельність, активну життєву позицію, збереження індивідуальності, свободу самовираження, взаємоповагу [32].

У процесі оволодіння необхідними комунікативними компетентностями виникає потреба у нових педагогічних технологіях, які будуть спрямовані на розвиток внутрішньої мотивації учня, прагнення самоосвіти, особистісного зростання. У зв'язку з цим дедалі більшої важливості набувають інтерактивні методи навчання.

Одна з головних цілей інтерактивної моделі – навчити всіх учасників взаємодіяти один з одним, перебувати в режимі діалогу [36].

Ключовим поняттям, що визначає сенс інтерактивних методів, є «взаємодія». Взаємодія сприймається як міжособистісна комунікація між усіма учасниками процесу навчання. У процесі взаємодії всі учасники спільно вирішують поставлену проблему, моделюють ситуацію, діляться інформацією, обмінюються думками. Формування

соціальних компетентностей у процесі вивчення іноземної мови засноване на розвитку прагнення взаємодії як способу реалізації самого себе. Формування соціальних компетентностей відбувається в процесі міжособистісної взаємодії [20, с. 17].

У зв'язку з викладеним вище інтерактивні методи навчання на уроках іноземної мови є ключовим інструментом для розвитку комунікативної компетентності учнів початкової школи. Вони сприяють створенню захопливого навчального середовища, де діти не просто слухають вчителя, а активно взаємодіють з ним і між собою. Такі методи дозволяють учням практикувати іноземну мову в реальних ситуаціях, стимулюючи їх до використання мови на практиці, а не тільки для запам'ятовування лексики та граматичних правил.

Основна ідея цього підходу полягає в тому, що учні, щоб стати ефективними користувачами мови, повинні не тільки здобувати знання, а й розвивати навички та вміння використання мовних форм в реальних життєвих ситуаціях. За допомогою створення на уроках якнайбільшої кількості ситуацій спілкування і заохочення дітей до участі в них своєю задачею вважаю досягнути головної мети навчально-виховного процесу - прищепити дітям почуття того, що вивчення іноземної мови є приємним процесом, в результаті якого вони отримують знання, необхідні для їхнього майбутнього, вмотивувати необхідність і значущість володіння іноземною мовою як неповторним засобом міжкультурного спілкування [25].

Учні починають ефективно користуватися іноземною мовою, коли їхня увага зосереджена на обміні інформацією, що є цікавою для обох учасників спілкування. Це ілюструє концепцію інтерактивності — особливу форму пізнавальної діяльності, яка базується на діалозі та передбачає вільний обмін ідеями та думками. Інтерактивність не лише стимулює навчальний процес, а й сприяє розвитку критичного

мислення, креативності та соціальних навичок учнів. Коли діти активно залучені в спілкування, вони отримують можливість практикувати мову в контексті реальних ситуацій, що робить навчання більш захопливим і ефективним.

Для того, щоб учні успішно навчилися спілкуватися потрібно вийти за рамки простих уроків та застосовувати широкий спектр комунікаційних технологій, які є орієнтованими на вивчення мови через спілкування.

Комунікативний підхід навчання іноземних мов базується на тому, що процес навчання є моделлю комунікації [16, с. 44].

1.3 Аналіз інтерактивних методів навчання на уроках іноземної мови в початковій школі

Одна із стратегій інтерактивного навчання - це робота в малих групах, яка дає всім учасникам (в тому числі і сором'язливим) можливість брати участь у роботі, практикувати навички співробітництва, міжособистісного спілкування, що часто буває неможливо у великому колективі. Робота в малій групі – невід'ємна частина багатьох інтерактивних методів навчання.

До інтерактивних методів навчання ми можемо віднести: ігри, рольові ігри, акваріум, дискусії, мікрофон, кластер, дебати, мозковий штурм, інтерв'ю, кейс-технологія.[13]

Далі розглянемо всі ці методи детальніше та опишемо роль і важливість використання кожного з них.

Гра – це навчання у дії. Вона сприяє розвитку уваги, пізнавального інтересу, допомагає створенню сприятливого психологічного клімату на уроці. Інтерактивна гра – одне із найбільш продуктивних інтерактивних педагогічних методів, створюють

оптимальні умови розвитку та самореалізації учасників процесу [38, с. 4].

У наш час з метою закріплення нових лексичних одиниць та формування навички спонтанного висловлювання існує безліч ігор. Ми наведемо приклади лише декількох:

«Simon Says» - за допомогою цієї гри можна вивчати команди, частини тіла та інше. Учитель дає команди, починаючи з фрази "Simon says", наприклад, "Simon says touch your nose", Simon says ...(jump, touch, stand up, sit down)". Учні повинні виконати команду тільки тоді, коли є фраза "Simon says". Якщо її немає, а учень виконав дію, він вибуває.

«Twenty Questions (Двадцять запитань) – мета гри розвинути навичку ставити запитання та описувати. Наприклад, один учень загадує предмет, а інші мають відгадати, що це, задаючи до 20 запитань, на які можна відповісти лише "yes" або "no".

«Find Someone Who...» - за допомогою цієї гри відбувається практика питальних речень і соціальної взаємодії. Учням дають картку з твердженнями типу "Find someone who has a pet" або "Find someone who can swim." Учні мають ставити запитання один одному, щоб знайти відповідних людей.

«Біжучий диктант» –учні з команди по черзі біжать до дошки і пишуть під диктовку слова або словосполучення. Виграє та команда, в якої найбільше правильних слів.

Також існує ще один різновид навчальних ігор – рольова гра. Моделювання реальних життєвих ситуацій часто використовується в навчальному процесі. Ігри та симуляції стали невід'ємною частиною викладання мов та природничих наук з кінця 1950-х років [43, с. 571] і вважаються широко використовуваними техніками комунікативного підходу до викладання та вивчення мови.

Основна ідея цього підходу полягає у вивченні мови в процесі спілкування та взаємодії в різних життєвих ситуаціях, змодельованих у класі, що сприяє формуванню комунікативної компетентності учнів (тобто здатності використовувати мову в конкретній ситуації [22, с. 123]).

Хоча всі рольові ігри у вивченні мови базуються на моделюванні комунікативних ситуацій, вони можуть бути симулятивними, творчими або змагальними, а також можуть класифікуватися за складністю мовного завдання на контрольовані рольові ігри (учням надаються частини діалогів), напівконтрольовані рольові ігри (учні отримують опис сюжету та своїх ролей), вільні рольові ігри (пропонується тема рольової гри та розподіляються ролі) і маломасштабні рольові ігри (відтворюється лише певна сцена) [43, с. 334-335].

Тобто, учні грають певні ролі в змодельованих ситуаціях, які можуть відбуватися в реальному житті (наприклад, відвідування ресторану, візит до лікаря або похід за покупками). При цьому вони використовують вивчену на уроках лексику, а також вчать мовній компетентності, тренують здатність висловлювати свої думки в реальних ситуаціях.

На сьогодні дискусія широко використовується у процесі навчання, оскільки вона стимулює активність учнів, розвиває рефлексивне мислення, вчить систематизувати, порівнювати, проводити аналогії, виділяти головне. Варіанти дискусій: «круглий стіл», «форум», «мозковий штурм», «симпозіум», «конференція», «дебати»[35].

Кейс-технологія - метод кейсів або метод конкретних ситуацій (метод ситуаційного аналізу) - техніка навчання, що використовує опис реальних ситуацій та постановку конкретних завдань. Мета даного методу – спільними зусиллями групи учнів повинні

проаналізувати ситуацію, що виникає в конкретному випадку, сформулювати проблему, запропонувати можливості її вирішення та спільними зусиллями вибрати найкраще з них. Кейси базуються на реальному матеріалі чи наближені до реальної ситуації [1, с.3].

Розглянемо декілька варіантів такого методу для учнів початкової школи:

"Lost and Found": Учні потрапляють у ситуацію, де один з персонажів загубив якусь річ (іграшку, книгу, одяг). Вони повинні допомогти знайти її, використовуючи опис втраченої речі та запитуючи інших англійською. Це стимулює практику запитань і відповідей, опис предметів та людей.

"A Day in the Park": Учні отримують завдання спланувати день у парку з друзями. Вони мають вибрати активності (наприклад, катання на велосипеді, гра у футбол, пікнік) та пояснити свій вибір. Цей кейс допомагає практикувати лексику з теми відпочинку та активного способу життя.

"Planning a Birthday Party": Діти отримують завдання спланувати день народження свого друга. Вони повинні обговорити, кого запросити, яке меню скласти, які ігри проводити. Виконуючи цей кейс, учні використовують вивчену лексику про їжу, ігри, дні тижня, та числа.

Інтерв'ю – метод, який допомагає учням попрактикувати спонтанне мовлення: будувати запитання, а також формувати відповіді. Учні можуть самостійно скласти запитання або отримати підготовлений список від учителя. Приклади типових запитань: «What do you like to do in your free time?», «Where did you go last summer?», «What is your favorite food?», «Do you have any pets?», «How do you usually spend your weekends?».

Клас ділиться на пари або невеликі групи, де один учень грає роль інтерв'юера, а інший — того, хто відповідає. Після закінчення

одного раунду ролі можна поміняти. Учні можуть записувати відповіді своїх однокласників, щоб потім представити коротку доповідь про інтерв'ю. Це допоможе розвивати навички слухання та конспектування.

Після завершення інтерв'ю кожен учень може коротко розповісти про те, що він дізнався про свого співрозмовника. Наприклад: "My classmate John likes to play football in his free time and he has a dog named Max."

Метод акваріуму — це інтерактивний навчальний підхід, який передбачає групову роботу, в якій частина учнів перебуває в «акваріумі», а інша частина спостерігає. Цей метод сприяє розвитку комунікативних навичок, критичного мислення і здатності до аналізу. Ось як його застосовують на уроці англійської мови: учитель формує групи з 4–6 учнів і пропонує їм ознайомитися із завданням. Одна з груп сідає в центрі класу (або на початку середнього ряду, де розташовані парти), щоб створити відстань між активними учасниками та спостерігачами. Цій групі надається завдання для проведення дискусії, яке формулюється так:

- Прочитайте завдання вголос;
- Обговоріть його в групі;
- Прийміть спільне рішення або підсумуйте дискусію за 3–5 хвилин. Поки активна група займає центральне місце, вчитель знайомить решту класу з завданням і нагадує правила роботи в малих групах. Учні у «акваріумі» пропонується обговорити можливі рішення проблемної ситуації вголос протягом 3–5 хвилин, тоді як учні в зовнішньому колі слухають, не втручаючись у дискусію. Після цього місце в «акваріумі» займає інша група для обговорення наступного завдання.

«Мікрофон» дає змогу кожному висловити свою думку з приводу чогось. Правила проведення такі: говорити має тільки той, у кого «символічний мікрофон», висловлені думки не оцінюються і не коментуються, під час виступу ніхто не має права перебивати, перепитувати.

Використання викладачем інтерактивних форм і методів навчання дозволяє учням краще опанувати необхідні навички та вміння, розкрити внутрішнє джерело мотивації, спонукає їх до пізнання та саморозвитку.

Крім того, інтерактивні методи розвивають у дітей навички співпраці, що є важливою складовою комунікативної компетентності. Робота в групах чи парах допомагає учням обговорювати завдання, вирішувати проблеми та вчитися слухати інших. Така форма взаємодії дозволяє їм бути активними учасниками процесу і створює позитивну атмосферу на уроках, де кожен може висловити свою думку.

Таким чином, інтерактивні методи навчання допомагають не тільки покращити знання іноземної мови, але й розвивають у дітей впевненість, здатність спонтанно реагувати на мовні ситуації, і вміння ефективно комунікувати, що є основою для успішного оволодіння іноземною мовою.

При цьому важливо не забувати, що, як слушно зазначила Т. М. Бичківська, інтерактивними методами можна користуватися на різних етапах уроку, звичайно в залежності від його типу, рівня підготовленості учнів, їх кількості у класі. Але, що важливо, урок не повинен бути перевантаженим інтерактивною роботою. Автор зазначає, що 1-2 методи за урок буде цілком достатньо. [3]

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Отримані результати дозволяють зробити висновок, що інтерактивне навчання на уроках іноземної мови в початковій школі є сучасним і ефективним підходом, який базується на активній участі учнів у навчальному процесі. Воно сприяє розвитку комунікативної компетентності, охоплюючи навички співпраці, критичного мислення та ефективного спілкування. Використання інтерактивних методів забезпечує створення захопливого середовища, де навчання стає мотивуючим і продуктивним.

На основі проведеного аналізу можна зробити такі висновки:

1. Інтерактивне навчання базується на ідеї залучення учнів до спільної діяльності, яка допомагає не лише засвоювати знання, але й розвивати вміння працювати в команді та вирішувати завдання. Унікальність підходу полягає у створенні умов для активної участі кожного учня через рольові ігри, групові проєкти чи технічні засоби. Важливим є розвиток мовленнєвих навичок у реальних комунікативних ситуаціях, що відповідає цілям сучасної освіти.

Залучення до інтерактивних завдань, таких як моделювання життєвих ситуацій чи практичні вправи, стимулює цікавість до навчання і допомагає учням ефективніше опановувати матеріал. Крім того, завдяки зворотному зв'язку від учителя учні можуть усвідомити свої досягнення та області для покращення. Це створює передумови для формування впевнених та ініціативних учасників навчального процесу.

2. Інтерактивні методи навчання дозволяють створити середовище, у якому діти можуть активно застосовувати мову у спілкуванні. Вони допомагають учням опановувати граматику і лексику через рольові ігри, групові проєкти та змодельовані ситуації, розвиваючи вміння використовувати мову на практиці. Такі методи є

важливими для формування комунікативної компетентності, яка охоплює мовленнєві, соціальні та культурні аспекти.

Ігри та обговорення сприяють розвитку навичок обміну інформацією, аналізу та прийняття рішень, а також створюють атмосферу взаємоповаги й співпраці. Завдяки цьому учні вчаться не лише говорити мовою, а й успішно використовувати її в життєвих ситуаціях. Такий підхід мотивує до самостійного навчання та вдосконалення навичок.

3. Практика інтерактивного навчання включає різноманітні методи, які роблять навчання динамічним і захопливим. Робота в групах чи парах дає змогу всім учням, навіть сором'язливим, бути активними учасниками процесу. Використання ігрових методів, таких як "Simon Says" чи "Twenty Questions", допомагає засвоювати лексику та граматику у формі гри, що підвищує інтерес до навчання.

Рольові ігри, як-от "Planning a Birthday Party", дозволяють учням застосовувати мовні навички у змодельованих ситуаціях, сприяючи кращому запам'ятовуванню та практичному використанню знань. Кейси та методи обговорення, такі як "акваріум" чи "мікрофон", навчають дітей співпраці, логіці мислення та толерантності до різних думок. Завдяки інтерактивним методам учні стають більш впевненими у своїх знаннях і здатними до спонтанного спілкування.

Таким чином, інтерактивні підходи дозволяють створити ефективне середовище, де учні не лише здобувають мовні знання, але й формують компетентності, необхідні для успішного спілкування в сучасному світі.

Використання інтерактивних методів на уроках не лише покращує мовні навички, але й створює позитивну атмосферу навчання, де кожен має можливість висловити свою думку. Водночас

важливо дотримуватися балансу, обираючи 1-2 методи для кожного уроку, щоб уникнути перевантаження учнів.

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

2.1. Формування комунікативних навичок та вмінь в учнів початкової школи з використанням інтерактивних форм навчання на уроках іноземної мови

Формування комунікативних навичок у молодших школярів є одним із ключових цілей навчання, особливо під час уроків іноземних мов. Важливим аспектом сучасної освіти стає використання інтерактивних форм навчання, які сприяють активному залученню учнів до навчального процесу та дозволяють розвивати навички спілкування.

Різні дослідники пропонують власні трактування поняття "комунікативні навички", проте в їхніх підходах є спільна риса – тісний зв'язок цих навичок з системою психічних і практичних дій. Вони забезпечують міжособистісну взаємодію, дозволяючи моделювати та регулювати процес спілкування відповідно до цілей і умов, в яких воно відбувається. Основною сутністю комунікативних навичок є вміння ефективно спілкуватися.

За словами Н.А. Бессараб потреба в спілкуванні є одиною із найважливіших у житті людини, яка не може повноцінно існувати і розвиватися без суспільства. Незалежно від віку, освіти, соціального статусу чи національності, люди постійно шукають, зберігають, і передають певну інформацію, тобто вони активно займаються комунікативною діяльністю. Спілкування необхідно людині для набуття певні знання, уміння, способи діяльності та соціальний досвід і є одним із найважливіших фактори розвитку особистості.[37]

Комунікативна компетентність молодшого школяра проявляється в здатності взаємодіяти з людьми різного віку та статусу, розуміти та відтворювати почуту або прочитану інформацію, а також осмислено і грамотно висловлювати свої думки як усно, так і письмово. Учень повинен вільно володіти мовою в різних навчальних і життєвих ситуаціях. Молодший шкільний вік є сприятливим періодом для розвитку комунікативної діяльності, коли діти активно залучаються до процесу спілкування.

Особливістю цього віку є те, що основною формою мовленнєвої діяльності стає усне мовлення, в якому формуються початкові навички культури мови. Ефективно сформована комунікативна компетентність передбачає знання норм літературної мови, вміння будувати висловлювання залежно від мети спілкування, а також дотримання етикету спілкування (зокрема, уміння висловлюватися та слухати співрозмовника). Важливо навчити дітей співпрацювати в групах або парах, оцінювати відповіді однокласників і вести конструктивний діалог після завершення їхніх висловлювань.[8]

Комунікативні здібності – це психологічна риса особистості, яка допомагає у вирішенні завдань спілкування. Ці здібності охоплюють перспективні навички, які сприяють ефективній взаємодії в рамках динаміки «вчитель-учень» і «учень-учень».[23]

Комунікативні навички — це здатність людини ефективно взаємодіяти з іншими під час спілкування. Вони включають вміння розуміти співрозмовників, правильно передавати отриману інформацію та виражати свої думки, враховуючи оточуючих і самого себе. Ефективне спілкування передбачає, що людина: чітко й зрозуміло висловлює свої думки; уважно слухає та правильно інтерпретує сказане співрозмовником. [4]

Комунікативні навички являють собою сукупність дій, побудованих на теоретичних знаннях і практичному досвіді, які дозволяють творчо застосовувати комунікативні знання для інтерпретації та впливу на навколишню дійсність.[23]

Формування комунікативних умінь полягає в тому, щоб навчити молодших школярів ставити питання та давати на них змістовні відповіді, тобто брати участь у діалозі. Це також включає розвиток вміння уважно слухати співрозмовника, активно реагувати на сказане, обговорювати почуте та робити власні висновки. Важливо навчити дітей коментувати висловлювання інших, критично оцінювати їх зміст, а також аргументовано висловлювати свою точку зору. Учні мають навчитися проявляти емпатію, співпереживати іншим учасникам розмови, а також адаптувати свої висловлювання відповідно до потреб та особливостей аудиторії.

Крім того, важливим етапом у формуванні комунікативних навичок є розвиток здатності до рефлексії. Учні повинні вміти аналізувати свою комунікативну поведінку та робити висновки щодо її ефективності. Це сприяє подальшому вдосконаленню вміння спілкуватися, поліпшенню міжособистісної взаємодії та глибшому розумінню того, як правильно передавати свої думки в різних ситуаціях. [47]

Додамо до зазначеного вище, що застосування інтерактивних методів навчання, таких як групові завдання, рольові ігри та робота над проектами – один з найкращих методів, який допомагає учням практично освоювати ці навички, створюючи умови для реального спілкування та взаємодії.

Основні принципи інтерактивного методу навчання, розглянуті у працях Дж. Річардса та Т. Роджерса, включають такі аспекти:

1. Фокус на комунікації: Основою цього методу є активне спілкування між учнями з акцентом на реальних мовних взаємодіях, які сприяють розвитку навичок мовлення.

1. Автентичність: Матеріали та зміст навчання мають бути максимально природними та пов'язаними з реальними мовними ситуаціями.

3. Активна участь учнів: Учні повинні бути активно залучені до навчального процесу через взаємодію один з одним, а не тільки з учителем; брати участь у діалогах, висловлювати власні думки та ідеї, що сприятиме розвитку мовних навичок і розширенню словникового запасу.

4. Розвиток навичок слухання та розуміння: Учні вчаться сприймати мовні вирази на слух, розуміти своїх співрозмовників та відповідати на їхні репліки.

5. Вивчення граматики та лексики через контекст: Граматичні правила та лексика засвоюються в контексті реальних мовленнєвих ситуацій, а не як відокремлені теоретичні поняття.

6. Самостійність і ініціативність учнів: Учні заохочують до самостійного навчання та активного пошуку знань.

7. Навчання як творчий процес: Оволодіння мовою передбачає експериментування, де допускаються помилки та спроби виправлення.

8. Формування комунікативної компетентності: Основною метою навчання є розвиток здатності учнів ефективно використовувати мову в реальних життєвих ситуаціях. [46].

Дослідники зазначають, що інтерактивна методика насамперед спрямована на подолання психологічних бар'єрів у спілкуванні та передбачає використання як свідомих, так і підсвідомих компонентів у процесі вивчення іноземної мови, реалізуючись через інтерактивні форми навчання. Окрім того, ця

методика заснована на взаємодії всіх учасників навчального процесу, що виключає домінування одного учасника або однієї думки над іншою, натомість забезпечуючи умови для комфортного навчання. Основою інтерактивної методики є активізація пізнавальної діяльності учнів через активне спілкування: між учнями, учнями та групою, учнями та вчителем, а також між вчителем і класом.

Інтерактивні методи базуються на розширеній взаємодії учнів не лише з викладачем, але й між собою, а також на підвищенні активності учнів під час навчального процесу [34, с. 5]. Спостереження за учнями під час виконання комунікативних завдань показали ефективність парної та групової роботи. Наприклад, діалогічне мовлення на основі певної лексичної теми відтворює ситуацію з реального життя, де учні застосовують уже набуті мовні навички та освоюють нові.

Такий підхід не тільки створює комфортні умови для навчання, але й стимулює активну взаємодію учнів під час уроку. Активна пізнавальна діяльність на заняттях сприяє досягненню високих результатів та підвищенню ефективності навчання. Інтерактивний метод дає вчителю можливість використовувати широкий спектр різноманітних вправ і завдань, заснованих на моделюванні життєвих ситуацій, що мотивує учнів до розвитку та практикування мовленнєвих навичок. У межах одного завдання можуть поєднуватися лексичні, граматичні та лексико-граматичні компоненти. Особлива увага приділяється парній та груповій роботі, що допомагає оживити атмосферу в класі, зменшити страх, напругу та сором'язливість, сприяючи більш вільному спілкуванню. Учні стають активними учасниками навчального процесу, а не лише спостерігачами й слухачами, що сприяє розвитку їхніх мовленнєвих компетентностей.

Анжела Андріївна Рибчинська вважає, що основна мета інтерактивного навчання – зробити процес засвоєння нових знань максимально легким і безпосереднім.[47]

К.Г. Чау (2021) довів позитивний вплив інтерактивного навчання на покращення розмовних навичок на уроках англійської мови.[40]

Використання різноманітних інтерактивних технологій на уроках англійської мови не тільки сприяє формуванню комунікативних навичок, а й впливає на мікроклімат у класі та максимальне занурення учнів у мовне середовище, в якому вони мають можливість брати участь у спілкуванні в різних його проявах і вивчати лексичні, граматичні, синтаксичні та інші закономірності.

Удосконалення комунікативних навичок відбувається в умовах повного занурення в мовне середовище під час моделювання певних ситуацій спілкування, обговорення проблемних питань, аудіючі відеоматеріалів, проведення різноманітних ігор. Навчальний процес в інтерактивному навчанні відбувається максимально природно через спілкування між учнями та між учнями та вчителем, який часто є модератором під час комунікативної взаємодії.

Дослідження інтерактивних методів навчання у процесі вивчення англійської мови показало, що використання рольових та інтерактивних ігор, проєктних технологій і дискусій є важливими для зниження рівня комунікативних невдач та подолання комунікативних бар'єрів. Ці методи не тільки допомагають учням ефективніше освоювати мову, але й створюють сприятливе середовище для розвитку навичок спілкування.

Кожен із цих методів має свої специфічні переваги, тому на уроках англійської мови доцільно використовувати їх у поєднанні для досягнення максимального ефекту.

Наприклад, рольові ігри допомагають учням відтворювати реальні життєві ситуації. Уявімо, що під час уроку учні грають роль покупця та продавця в магазині. Така вправа змушує їх активно застосовувати вивчені фрази, розвиває навички ведення діалогу, а також формує впевненість у використанні мови на практиці. Крім того, рольові ігри дають можливість учням експериментувати з різними мовленнєвими ситуаціями, що сприяє кращому запам'ятовуванню нових лексичних одиниць та граматичних конструкцій.

Інтерактивні ігри, такі як "Бінго" з лексикою або "Табу", де учні пояснюють слова без використання самого терміну, розвивають креативність і швидкість реакції на мовні подразники. Ці ігри допомагають учням не лише запам'ятати нові слова, а й швидко їх використовувати у реальних ситуаціях.

Проектні технології також мають величезний потенціал. Наприклад, учні можуть працювати над спільним проектом, де кожен має презентувати певну тему, що вимагає поглибленого вивчення матеріалу, планування та підготовки презентації англійською мовою. Такі завдання навчають учнів критично мислити, шукати інформацію англійською та самостійно структурувати свої думки. У процесі реалізації проекту вони активно застосовують свої знання мови, тим самим покращуючи свої комунікативні навички.

Дискусії на теми, що викликають інтерес у учнів, є ще одним ефективним методом. Наприклад, обговорення теми "Чи потрібні шкільні уніформи?" або "Як технології змінюють наше життя?" допомагають учням розвивати вміння висловлювати свої думки, аргументувати свою позицію та слухати думки інших. Це не лише підвищує рівень володіння мовою, але й формує важливі соціальні та аналітичні навички.

Для молодших школярів найбільш ефективними є ігрові форми роботи, оскільки вони відповідають природній потребі дітей в русі та активній взаємодії. «Гра в зв'язки зі словами» може виглядати так: учитель називає одне слово, наприклад, "apple", а учні повинні по черзі додавати слова, пов'язані з ним, наприклад, "fruit", "red", "sweet". Це допомагає дітям розширювати свій словниковий запас, тренує асоціативне мислення і сприяє кращому запам'ятовуванню слів.

Інший приклад – гра «Опис предмета»: учитель показує зображення предмета, і учні повинні його описати, використовуючи прості прикметники та іменники. Наприклад, учитель показує малюнок кота, і учні кажуть: "This is a small, brown cat." Ця гра допомагає практикувати граматичні структури, розвивати мовленнєві навички і зміцнювати впевненість у спілкуванні.

Для учнів старших класів можна застосовувати ширший спектр завдань, які вимагають більш розвинених навичок мислення та мовлення. «Діалогічне моделювання» передбачає відтворення реальних ситуацій, наприклад, розігрування сценок з замовлення їжі в ресторані або покупки квитків у касі. Це дозволяє старшокласникам практикувати навички ведення діалогу, розвивати лексичний запас та готуватися до використання мови у повсякденних ситуаціях.

Опитування – ще один ефективний метод, який може включати проведення учнями невеликих соціальних досліджень на різні теми, наприклад, "Які хобі популярні серед твоїх однокласників?". Учні готують питання англійською мовою, а потім збирають та аналізують відповіді, що розвиває навички критичного мислення та комунікації.

Також корисним є «мозковий штурм», під час якого учні колективно генерують ідеї щодо певної теми, наприклад, "Як захистити довкілля?". Це допомагає не тільки розвивати мовні

навички, а й формує командну роботу, вміння висловлювати свої думки та аргументувати їх.

Таким чином, молодші школярі найкраще сприймають інформацію через гру, тоді як для старших учнів доцільно використовувати більш складні методи, що стимулюють їхню активність та розширюють мовні можливості.

Для розвитку комунікативних навичок старшокласників можна використовувати дискусії в різних форматах та проектну роботу (конференція, симпозіум, круглий стіл).

Для розвитку комунікативних навичок старшокласників дискусії є одним із найефективніших методів. Наприклад, формат "дебатів" дозволяє учням розвивати навички аргументації та критичного мислення. Учні поділяються на дві команди, одна з яких підтримує певну ідею, а інша її спростовує, що допомагає їм краще освоювати нові лексичні та граматичні структури в процесі підготовки та обговорення.

Проектна робота у вигляді конференції може включати підготовку презентацій на певні теми, де кожен учень представляє свої дослідження англійською мовою. Це дозволяє не тільки розвивати навички публічного виступу, але й поглиблює знання учнів у конкретній темі.

Формат круглого столу передбачає рівноправне обговорення проблеми всіма учасниками, що сприяє навчанню ввічливого та конструктивного діалогу. Наприклад, обговорення екологічних проблем у форматі круглого столу допоможе учням вивчити тематичну лексику та практикувати ведення дискусій.

Симпозіуми можуть включати підготовку групових презентацій або виступів, що розвиває співпрацю між учнями та їх вміння працювати в команді, обговорюючи різні точки зору на одну й ту саму проблему.

Таким чином, комбінування різних інтерактивних методів дозволяє учням максимально зануритися у процес вивчення мови, знижуючи мовні бар'єри та розвиваючи комунікативні компетентності.

Отже, формування комунікативних навичок та вмінь у учнів початкової школи за допомогою інтерактивних форм навчання є надзвичайно ефективним підходом. Інтерактивні методи, такі як рольові ігри, ігрові завдання та проектна діяльність, створюють сприятливе середовище для активної участі учнів у навчальному процесі. Ці методи не лише заохочують дітей до спілкування, але й допомагають знизити рівень страху перед використанням іноземної мови. Завдяки ігровим формам роботи, учні здобувають практичний досвід у використанні нових слів і фраз у різних контекстах, що сприяє кращому запам'ятовуванню лексики.

Крім того, інтерактивні методи сприяють розвитку критичного мислення та креативності, оскільки учні повинні самостійно генерувати ідеї та адаптувати їх до різних ситуацій. Залучення дітей до колективних завдань і проектів формує вміння працювати в команді, що є важливим аспектом комунікації. Використання інтерактивних форм навчання також сприяє підвищенню мотивації учнів до вивчення іноземної мови, адже гра робить процес навчання більш приємним і захоплюючим. Таким чином, інтерактивні методи не тільки допомагають формувати мовленнєві навички, але й позитивно впливають на загальний розвиток учнів, формуючи у них впевненість у власних силах і бажання вчитися.

2.2 Система вправ з формування мовної компетентності на уроках іноземної мови учнів початкової школи

Формування мовної компетентності у учнів початкової школи є ключовим аспектом навчання іноземної мови. Для досягнення цієї мети важливо використовувати різноманітні системи вправ, які стимулюють активну участь учнів і сприяють розвитку їхніх мовленнєвих навичок.

Дослідники наголошують, що успішне формування іншомовної компетентності учнів на уроках англійської мови можна досягти, враховуючи психофізіологічні особливості розвитку дітей на різних вікових етапах, забезпечуючи цікавість навчальних матеріалів, які сприяють зануренню в атмосферу англomовного спілкування, використовуючи інтерактивні методи навчання та застосовуючи сучасні освітні інформаційні інструменти[21].

У попередніх розділах ми дослідили, що одним з найкращих та найдієвіших способів є використання методів інтерактивного навчання.

Основними компонентами проведення інтерактивного та ефективного заняття є: ґрунтовні знання учнів, ретельна підготовка вчителем до уроку, яка також включає творчий підхід [7].

Структура інтерактивного уроку будується на декількох ключових етапах, які забезпечують ефективність навчання та активну участь учнів. Ці етапи можна підсумувати так:

1. Мотиваційний етап. Учитель спрямовує увагу учнів на тему уроку, створює ситуацію, що викликає інтерес та бажання вчитися. Це може бути питання, проблема чи цікавий факт, пов'язаний з темою.

2. Оголошення теми та цілей уроку. Учні чітко розуміють, чого від них очікують і що вони повинні досягти до кінця заняття.

Важливо, щоб вони знали, як ці знання будуть корисні їм у майбутньому.

3. Надання інформації. На цьому етапі вчитель подає матеріал, необхідний для виконання практичних завдань. Інформація повинна бути зрозумілою, релевантною та достатньою для подальшої роботи.

4. Інтерактивне завдання. Це основна частина уроку, де учні засвоюють матеріал через активні методи, такі як рольові ігри, дискусії, групові завдання. Мета – практичне застосування знань.

5. Рефлексія та оцінювання. Наприкінці уроку учні підводять підсумки своєї роботи, обговорюють, чого досягли, які навички покращили. Учитель оцінює результати та надає зворотний зв'язок.

На кожному етапі можуть використовуватися різні інтерактивні методи, що сприяє активній участі учнів та їхньому глибшому розумінню теми. [15]

Таблиця 2.1 – Інтерактивні методи для різних етапів уроку

Мотивація	«Незакінчені речення» «Мікрофон» «Мозковий штурм» «Асоціативний куш» Гра (напр. "Відгадай, про що йтиметься")
Надання необхідної інформації	Флеш-картки Пісні чи римування
Інтерактивне завдання	«Ажурна пилка» «Займи позицію»

(центральна частина)	«Ситуативне моделювання» Метод «Прес» «Акваріум» «Дискусія» Навчальна гра Рольова гра Робота в парах та малих групах «Метод зигзагу»
Рефлексія (підбиття підсумків)	«Сніжний ком», «Плюси і мінуси», «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Think-Pair-Share», «Дерево рішень», Гра

На цьому етапі проаналізуємо, які методи можна використати на уроках іноземної мови для учнів початкової школи. За основу ми беремо підручник

«Smart Junior for Ukraine», адаптований відповідно до нових програм і стандартів Нової Української Школи.

Ми розробили систему вправ для формування мовної компетентності учнів 2 та 4 класів. Комплекс вправ складений для формування як діалогічного, так і монологічного мовлення.

Таблиця 2.2 – Комплекс інтерактивних вправ для формування мовної компетентності у 2 класі

Тема уроку за підручником	Інтерактивні завдання	
	Діалогічне мовлення	Монологічне мовлення
Home and family	Інтерв'ю (запитання про сім'ю)	Проект (для представлення своєї сім'ї)
Friends	Гра «Find someone who..»	Проект «Малюнок мого друга»
Animals	Перегляд та обговорення відео (https://www.youtube.com/watch?v=Ir0Mc6Qilo)	Сніжний ком (A lion can... An elephant can...)
My town	Гра (пройти через перешкоди, слухаючи вказівки)	Творчий проєкт (карта власного міста)
My favourite food	Асоціативний куш (food...)	Мікрофон (I like...)
Clothes	Гра "Одяг для погоди" (It is raining. I am wearing a raincoat.)	Гра "Одягни ляльку" (Паперові ляльки та

		одяг)
--	--	-------

На уроці англійської мови в 2 класі для формування мовної компетентності ми пропонуємо використати різні інтерактивні вправи. Кожна з них спрямована на активне залучення дітей до процесу навчання через спілкування та творчі завдання.

Тема "Home and family" може закріпитись вправою "Інтерв'ю", де учні ставлять одне одному запитання про сім'ю. Таким чином вони повторять все, чому навчилися впродовж цієї теми. Вчитель попередньо наводить приклад запитань на кшталт "Is that your...father/mother/sister?" або "Who is that?", "How old is he/she?" Учні по черзі грають ролі інтерв'юєрів і відповідачів. Це розвиває їхні навички діалогічного мовлення. Для монологічного мовлення можна використовувати проєкт, де діти створюють презентацію про свою сім'ю, використовуючи малюнки або фотографії, і коротко розповідають про кожного члена родини. Наприклад "This is my..."

Для теми "Friends" можна провести гру "Find someone who..." Учням дають картки з інструкціями на зразок "Find someone who has a pet/ a dog/ a cat" або "Find someone who has brown hair/ blue eyes". Діти повинні ходити по класу і запитувати одне одного, що розвиває їхнє діалогічне мовлення. У монологічній вправі учні створюють проєкт "Малюнок мого друга". Вони малюють свого друга і коротко його описують, наприклад: "This is my friend. He has got brown hair and blue eyes."

Тема "Animals" передбачає перегляд відео про тварин з обговоренням. Наприклад, можна використати відео з YouTube, де діти дізнаються про різних тварин, а потім обговорюють, що вони запам'ятали, відповідаючи на запитання вчителя. Для монологічного

мовлення підходить гра "Сніжний ком", де один учень говорить: "A lion can run," наступний додає: "A lion can run and an elephant can swim," і так далі.

На уроці за темою "My town" учні можуть грати в гру, де один з учнів повинен пройти через клас, долаючи "перешкоди", орієнтуючись на вказівки інших, такі як "Turn left" або "Go straight ahead." Це допомагає розвивати навички розуміння інструкцій і використання лексики про місцезнаходження. Для монологічного завдання діти створюють власну карту свого міста. Вони малюють на папері своє уявне місто, дають йому назву, зображують будинок, школу, парк тощо, і розповідають про це класу. У своїй презентації учні використовують мовну конструкцію «There is/are...».

Для теми "My favourite food" використовується вправа "Асоціативний куц", де діти називають слова, що асоціюються з їжею: "apple, banana, bread," тощо. Це допомагає збагатити лексичний запас і розвивати діалогічне мовлення. В монологічному завданні учні беруть участь у вправі "Мікрофон," де кожен по черзі каже: "I like pizza," або "I don't like carrots."

Тема "Clothes" передбачає гру "Одяг для погоди", де вчитель каже: "It is raining," а діти мають вибрати відповідний одяг, наприклад: "I am wearing a raincoat." Це сприяє практиці вживання лексики з теми одягу в контексті погодних умов. Для монологічного мовлення можна використовувати гру "Одягни ляльку", де діти отримують паперові ляльки та набір одягу, і їм потрібно одягти ляльку відповідно до опису погоди, пояснюючи свої вибори.

Таблиця 2.3 – Комплекс інтерактивних вправ для формування мовної компетентності у 4 класі

Тема уроку за	Інтерактивні завдання	
	Діалогіч	Монологічне мовлення

підручник ом	не мовленн я	
It's my life	Читання зигзагом	Презентація на тему «It's my life»
In the past	Гра «Guess who...»	Вікторина
Eating right	Рольова гра «У рестора ні»	Перегляд та переказ відео за допомогою малюнка-схеми (https://www.youtube.com/watch?v=iaCGo6WmKBo&t=11s)
Getting around	Віртуал ьна подорож	Метод кейсів
What's the matter?	Рольова гра «У лікаря»	Проект постер «Beach Safety», «Home Safety»
Let's welcome the holidays	Метод кластер	Мікрофон «This summer holidays I'm going to...»

На уроці англійської мови в 4 класі також використовуються різноманітні інтерактивні вправи, які допомагають розвивати як діалогічне, так і монологічне мовлення учнів. Усі вправи є цікавими та взаємодійними, що залучає учнів до активного навчального процесу.

У темі "It's my life " для діалогічного мовлення пропонуємо використати вправа "Читання зигзагом", де учні по черзі читають частини тексту, що дозволяє їм тренувати навички читання і спілкування. Кожен учень відповідає за певний відрізок тексту, що розвиває вміння швидко включатися в спільну роботу та бути уважним до деталей[48, с.24]. Для монологічного мовлення учні готують презентацію на тему "It's my life," де розповідають про свої звички, рутинні справи або шкільне життя. Це допомагає їм систематизувати знання та поліпшити навички публічних виступів.

У темі "In the past" можна провести гру "Guess who...", де учні повинні відгадати історичну чи відому постать, ставлячи запитання на кшталт "Who opened the tomb?" або "How did Lord Carnarvon die?"[48, с. 39] Це сприяє розвитку навичок формулювання запитань та діалогічної взаємодії. Для монологічного мовлення можна організувати вікторину, де учні відповідають на запитання про минуле, використовуючи лексичні одиниці з теми.

У темі "Eating right" проводиться рольова гра "У ресторані", де учні працюють у парах або групах. Одні грають роль офіціанта, інші — клієнтів, що допомагає їм практикувати діалогічне мовлення у реальному контексті. Вправа для монологічного мовлення передбачає перегляд відео про правильне харчування (<https://www.youtube.com/watch?v=iaCGo6WmKBo&t=11s>), після чого учні переказують його зміст, використовуючи малюнок-схему для пояснення ключових моментів.

У темі "What's the matter?" для діалогічного мовлення використовується рольова гра "У лікаря," де один учень грає роль лікаря, а інший — пацієнта. Вони обговорюють симптоми та призначають лікування, що допомагає практикувати медичну лексику та розвивати діалогічну взаємодію. Для монологічного мовлення учні створюють проєкт постерів на тему безпеки, таких як "Beach Safety"

або "Home Safety", і представляють свої постери, розповідаючи про правила безпечної поведінки в різних умовах.

Тема "Getting around" пропонує учням здійснити віртуальну подорож. Використовуючи карти або інші віртуальні ресурси, учні описують свою подорож до зоопарку, наприклад: "Look! The zoo is over there. Oh, look! This is a lion." Це допомагає розвивати навички орієнтації у просторі та використання відповідної лексики. Для монологічного мовлення використовується метод кейсів: учні розглядають ситуації, пов'язані з пересуванням містом, та пропонують який громадський транспорт використовувати.

У темі "Let's welcome the holidays" використовується метод кластер, де учні створюють асоціативну карту навколо ключових слів, наприклад, "summer holidays". Вони додають слова, що асоціюються з відпочинком, що допомагає розвивати лексичний запас і діалогічне мовлення. Для монологічного мовлення проводиться вправа "Мікрофон", де кожен учень по черзі розповідає про свої плани на літо, починаючи з фрази: "This summer holidays I'm going to..."

З цих таблиць стає очевидно, що для учнів початкової школи найкраще використовувати такі інтерактивні методи, як: ігри, рольові ігри та метод проєктів. Це пояснюється тим, що учні в цьому віці ще не готові повноцінно працювати в групах чи парах. Однак, ігри є для них цікавими та зрозумілими, тому ці методи ми використовували найчастіше в процесі складання системи вправ. Також ми активно залучали проєктну діяльність, оскільки в цьому віці діти дуже творчі та отримують задоволення від роботи своїми руками. Проєкти дозволяють їм не лише реалізовувати свою уяву, а й розвивати навички, що сприяють як соціалізації, так і самовираженню [9].

ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

Підсумуємо цей розділ тим, що інтерактивні методи навчання іноземної мови в початковій школі є потужним інструментом для формування комунікативних навичок учнів. Використання таких методів сприяє активному залученню школярів у навчальний процес, створюючи умови для реальної мовленнєвої взаємодії, а також допомагає подолати психологічні бар'єри у спілкуванні.

Основною метою інтерактивного навчання є розвиток комунікативної компетентності – здатності учнів ефективно взаємодіяти в різних життєвих і навчальних ситуаціях, застосовуючи іноземну мову.

У цьому розділі ми дійшли таких висновків:

1. Формування комунікативних навичок учнів початкової школи за допомогою інтерактивних методів навчання є ключовим завданням сучасної освіти. Використання таких форм, як рольові ігри, групові завдання та проектна діяльність, створює умови для активної участі учнів у навчальному процесі, сприяючи розвитку мовленнєвих умінь. Особливістю інтерактивних підходів є моделювання реальних життєвих ситуацій, що дозволяє дітям використовувати мову у практичних контекстах.

Ці методи сприяють не лише опануванню лексики й граматики, але й розвитку критичного мислення, креативності та вміння працювати в команді. Гра та творчі завдання стимулюють інтерес до навчання, знижують страх перед мовною практикою та допомагають учням здобути впевненість у власних силах.

Завдяки інтерактивному підходу учні отримують можливість активно взаємодіяти з однолітками й учителем, а також рефлексувати над власними успіхами. Таким чином, інтерактивні методи сприяють формуванню не лише мовленнєвих навичок, але й загальної

комунікативної компетентності, необхідної для успішного спілкування в сучасному світі.

2. Формування мовної компетентності учнів початкової школи є важливим аспектом навчання іноземних мов, зокрема англійської. Для досягнення цієї мети використовується система інтерактивних вправ, яка сприяє розвитку мовленнєвих навичок через активну участь учнів. Важливими компонентами інтерактивного уроку є мотивація, оголошення теми та цілей, надання необхідної інформації, виконання інтерактивних завдань та рефлексія.

Тож ми сформуvalи систему вправ спрямованих на розвиток комунікативної компетентності учнів початкової школи. І дійшли висновку, що найкраще для учнів 1-4 класів підходять такі інтерактивні методи як: ігри, рольові ігри та метод проєктів.

Інтерактивні методи є особливо ефективними в початковій школі, оскільки вони відповідають природній потребі дітей в активній участі у навчальному процесі. Граючи та співпрацюючи, учні розвивають не тільки мовні навички, але й міжособистісні компетентності, що є важливим для їхнього соціального та когнітивного розвитку.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

3.1. Аналіз стану досліджуваної проблеми

Ми вже дослідили, що в сучасній педагогіці інтерактивні методи навчання набувають все більшого значення, особливо у викладанні іноземних мов для учнів початкової школи. Вони сприяють активному залученню дітей у навчальний процес, розвитку їхніх комунікативних навичок та креативного мислення. Проте, важливим аспектом є наявність відповідних підручників, які не тільки забезпечують учнів теоретичними знаннями, а й підтримують інтерактивні методи викладання. У цьому розділі ми дослідили підручники англійської мови для початкової школи українських та зарубіжних видавництв, аналізуючи їхню відповідність інтерактивному навчанню. Також проведено опитування вчителів, метою якого було вивчення їхнього ставлення до використання цих підручників і ефективності інтерактивних методів у навчальному процесі.

Аналіз підручників англійської мови для учнів початкової школи потребує детального вивчення кількох основних аспектів: методичного підходу, інтерактивних елементів, доступності для різних стилів навчання та рівня залученості учнів. Для прикладу, ми порівняли кілька популярних підручників, які широко використовуються у школах для навчання англійської мови на початковому рівні.

1. "Smart Junior for Ukraine" (MM Publications)

Підручник розроблений з урахуванням потреб українських школярів та відповідає сучасним стандартам початкової освіти. Включає інтерактивні елементи, такі як QR-коди, що ведуть до додаткових ресурсів (відео, аудіоматеріали та ігри). Є завдання на говоріння, читання, письмо та аудіювання, які чергуються з інтерактивними вправами. Використовуються яскраві ілюстрації та ситуації з реального життя, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу. Для вчителів надаються цифрові ресурси, такі як інтерактивна дошка та онлайн-платформа для самоперевірки.

Недолік: онлайн-компоненти можуть бути менш доступними у школах з обмеженими технічними ресурсами.

2. "Англійська мова" (Оксана Карп'юк)

Підручник широко використовується в українських школах і містить вправи на розвиток навичок слухання, читання, письма та усного мовлення. Інтерактивні елементи представлені у вигляді завдань з використанням мультимедійних ресурсів, таких як аудіофайли для слухання та інтерактивні вправи на шкільній платформі.

Включає багато рольових ігор та діалогів, що сприяють активному розвитку усного мовлення. Підручник містить класичні вправи, такі як заповнення пропусків і відповідь на запитання, проте кількість інтерактивних завдань порівняно невелика.

Проте основний акцент цього підручника на традиційних методах навчання, що може обмежувати інтерактивність.

Відсутність широкого доступу до сучасних цифрових матеріалів порівняно з іншими зарубіжними підручниками.

3. "Англійська мова" (Наталя Будна)

Підручник містить цікаві вправи для розвитку всіх мовних навичок, але переважно орієнтований на традиційний формат.

Є окремі інтерактивні завдання для роботи з комп'ютером або інтерактивною дошкою, але їхня кількість обмежена.

Використовуються вправи на слухання та говоріння з аудіоматеріалами, але доступ до них іноді обмежений, оскільки матеріали не завжди доступні в онлайн-форматі.

Підручник включає різноманітні завдання на співпрацю (парні або групові роботи), що можна вважати інтерактивним елементом.

Немає постійної інтеграції з цифровими ресурсами або онлайн-платформами.

Вправи на говоріння й аудіювання представлені у менш інтерактивному форматі, ніж у міжнародних підручниках.

4. "Family and Friends" (Oxford University Press)

Підручник має добре структуровані інтерактивні вправи, що включають розділи для читання, аудіювання, письма та говоріння.

Використовуються різні ігрові методи, такі як флеш-карти, пісні, та відео, які роблять навчання цікавим. Зошит із вправами містить інтерактивні завдання, які учні можуть виконувати онлайн. Програма також пропонує цифрові ресурси для вчителів і учнів, такі як інтерактивна дошка, що підвищує залученість.

5. "Super Minds" (Cambridge University Press)

Підручник використовує яскраві ілюстрації та завдання, що стимулюють критичне мислення та інтерактивне навчання.

До кожного розділу є додатки у вигляді онлайн-вправ, відеоуроків і міні-ігор. Завдання на розвиток усного мовлення подаються через рольові ігри, що допомагає учням краще засвоювати матеріал.

Онлайн-ресурси включають інтерактивні плакати та настільні ігри, які легко адаптувати до різних уроків.

Проте можуть бути складнощі у використанні цифрових інструментів у школах з обмеженими технічними ресурсами.

6. "Welcome" (Express Publishing)

Цей підручник орієнтований на використання традиційних та інтерактивних методів викладання. Він має розділи для аудіювання та говоріння, які супроводжуються інтерактивними вправами. Онлайн-платформа пропонує інтерактивні завдання, що можна використовувати для самостійного навчання.

Існують додаткові матеріали для навчання у вигляді пісень, інтерактивних вікторин та карток для активного залучення учнів до уроків.

Хоча підручник містить інтерактивні елементи, їх може бути недостатньо для повного занурення учнів у мовне середовище.

Для проведення порівняльного аналізу інтерактивних завдань у підручниках англійської мови для початкової школи, розглянемо зарубіжні та українські підручники, які ми детально описали вище. Ми оцінюватимемо кількість, якість, доступність і достатність інтерактивних завдань у кожному підручнику.

Порівняльна таблиця:

Підруч ник	Кількість інтерактив них завдань	Якість інтерактив них завдань	Доступні сть	Достатність для формуванн я компетентн ості
Family and	Висока	Завдання різноманітні	Доступні онлайн-	Достатньо для

Friends" (Oxford Universit y Press)		: ігри, пісні, вправи на говоріння, аудіювання, письмові завдання	ресурси, інтерактив ні платформи для вчителів і учнів	розвитку мовленнєви х та соціальних навичок, охоплює всі види діяльності
Super Minds" (Cambrid ge Universit y Press)	Висока	Висока якість: інтерактивн і плакати, міні-ігри, проекти, вправи на критичне мислення	Доступ до інтерактив ної платформи , додаткові цифрові ресурси	Дуже ефективний для розвитку мовної компетентн ості, багато додаткових матеріалів
Smart Junior for Ukraine" (MM Publicati ons)	Середня	QR-коди для доступу до мультимеді йних ресурсів, пісні, відео, рольові ігри	Мультимед ійні ресурси, доступ через інтернет	Достатньо для інтерактивн ого навчання, але може потребуват и додаткових ресурсів

Англійська мова" (Оксана Карп'юк)	Низька	Традиційні завдання з додатковим аудіо та відео вправами на говоріння, рольові ігри	Обмежена кількість інтерактивних ресурсів, доступних для самостійної роботи	Не повністю задовольняє потреби в інтерактивному навчанні, потрібні додаткові ресурси
Англійська мова" (Наталя Будна)	Низька	Традиційні завдання, з мінімальними інтерактивними компонентами	Обмежені інтерактивні ресурси, мало цифрових матеріалів	Інтерактивність недостатня для сучасних стандартів, підходить більше для традиційного навчання

Ми зробили наліз по ключових критеріях.

Кількість інтерактивних завдань: зарубіжні підручники (особливо "Family and Friends" та "Super Minds") мають велику кількість інтерактивних завдань, що забезпечують різноманітну мовну практику. Це ігри, пісні, діалоги, рольові ігри, інтерактивні вправи онлайн.

Українські підручники (Карп'юк і Будна) мають меншу кількість інтерактивних завдань. Більшість вправ традиційні, хоча є

спроби включення мультимедійних ресурсів (аудіо, відео), але їх не так багато.

Якість інтерактивних завдань: зарубіжні підручники пропонують високоякісні інтерактивні завдання з використанням сучасних технологій (онлайн-ігри, інтерактивні дошки, QR-коди для додаткових матеріалів). Завдання відповідають різним стилям навчання, включають візуальні, аудіальні та кінестетичні елементи.

Українські підручники, як у випадку з Карп'юк і Будною, пропонують більш традиційні вправи, де якість інтерактивності обмежена. Однак "Smart Junior for Ukraine" намагається використовувати сучасні мультимедійні інструменти, що підвищує якість інтерактивного навчання.

Доступність: зарубіжні підручники мають добре розроблені онлайн-платформи з доступом до інтерактивних матеріалів як для вчителів, так і для учнів. Це дозволяє легко включати їх у навчальний процес.

Українські підручники менш доступні в цифровому форматі. Хоча деякі з них мають аудіо та відео матеріали, загалом онлайн-ресурсів недостатньо. Винятком є "Smart Junior for Ukraine", що інтегрує сучасні технології за допомогою QR-кодів.

Достатність: зарубіжні підручники, такі як "Family and Friends" та "Super Minds", повністю відповідають сучасним вимогам інтерактивного навчання. Їх досить для формування комунікативної компетентності без необхідності в додаткових матеріалах.

Українські підручники, зокрема Карп'юк і Будної, потребують додаткових ресурсів для забезпечення достатнього рівня інтерактивності. "Smart Junior for Ukraine" підходить краще, але все ж може бути доповнений іншими матеріалами для повного охоплення інтерактивних завдань.

Отже аналіз показав, що зарубіжні підручники значно перевершують українські за кількістю, якістю та доступністю інтерактивних завдань. Вони пропонують повний пакет для розвитку комунікативної компетентності в учнів початкової школи за рахунок інтеграції різних методів і технологій.

Українські підручники також можуть бути ефективними, але для досягнення високого рівня інтерактивності необхідно використовувати додаткові ресурси (онлайн-платформи, ігри, мультимедіа). "Smart Junior for Ukraine" є найближчим до міжнародних стандартів і забезпечує достатньо інтерактивних завдань, але в деяких випадках може потребувати доповнень.

Для створення повноцінних інтерактивних уроків у початковій школі важливо комбінувати підручники з додатковими ресурсами, навіть якщо використовується найкращий з підручників. Це дозволить зробити уроки більш цікавими та ефективними для учнів.

У підтвердження цього ми провели онлайн-опитування серед вчителів початкових класів у загальноосвітній школі[48]. Нами були задані наступні запитання:

- Класи, в яких ви викладаєте: 1,2,3,4.
- Наскільки ви вважаєте важливим використання інтерактивних методів навчання на уроках іноземної мови?
- Як ви оцінюєте сприйняття учнями інтерактивних методів навчання?
- Які інтерактивні методи ви використовуєте на уроках?
- Які методи, на вашу думку, учні сприймають найбільш позитивно?
- Які підручники ви використовуєте для навчання іноземної мови?

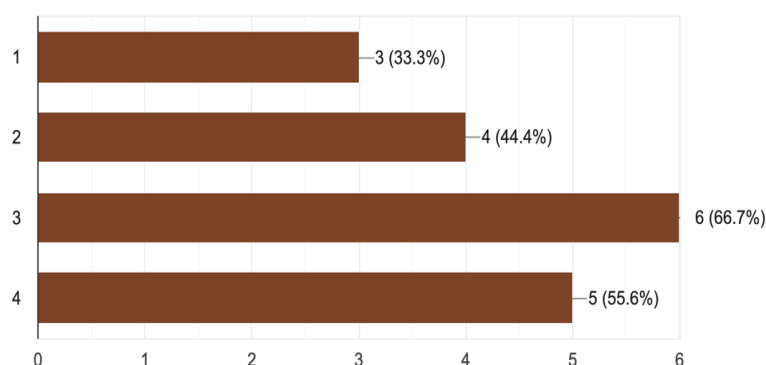
- На вашу думку, які підручники є більш ефективними для інтерактивного навчання?

- Чи вважаєте ви, що одного підручника достатньо для ефективного навчання?

У результаті дослідження було опитано 9 вчителів, які викладають у початкових класах. Найбільше вчителів працює у 3-му та 4-му класах. Більшість опитаних вчителів (77.8%) вважають інтерактивні методи навчання надзвичайно важливими на уроках іноземної мови, і такий же відсоток вчителів зазначив, що учні позитивно сприймають ці методи.

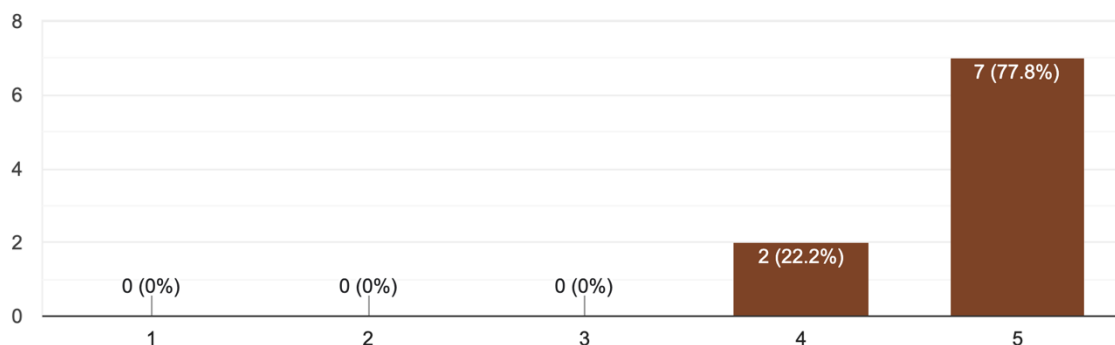
Клас(и), в яких ви викладаєте:

9 responses

Наскільки ви вважаєте важливим використання інтерактивних методів навчання на уроках іноземної мови?

9 responses

Як ви оцінюєте сприйняття учнями інтерактивних методів навчання?

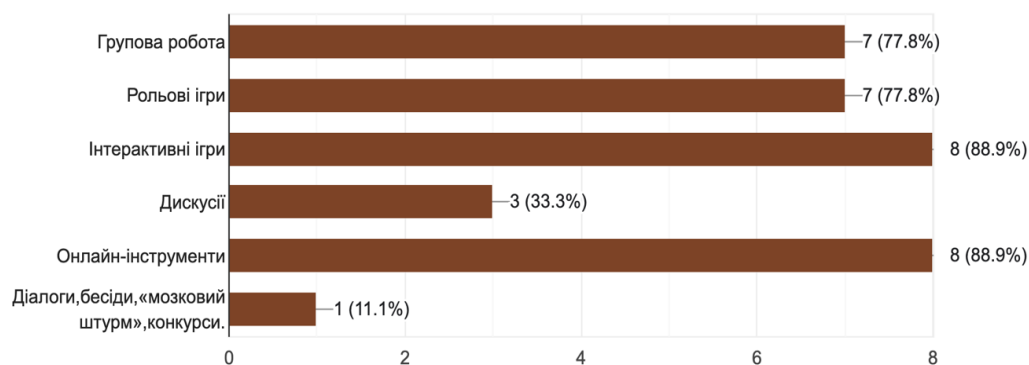
9 responses

Серед найпоширеніших інтерактивних методів, які використовуються на уроках, можна виділити інтерактивні ігри та онлайн-інструменти, які застосовують 88.9% вчителів. Групова робота та рольові ігри також користуються популярністю, їх використовують понад 77% опитаних. Менш популярними є дискусії, які застосовують лише 33.3% вчителів, ймовірно через їх складність у молодших класах.

Які інтерактивні методи ви використовуєте на уроках? (виберіть всі, що підходять):

9 responses

Учні найбільше позитивно реагують на інтерактивні ігри (77.8%) та онлайн-інструменти (66.7%), що підкреслює важливість впровадження ігрових елементів у навчальний процес. Групова робота та рольові ігри також знаходять відгук у половини опитаних учнів, що вказує на їх ефективність для колективної взаємодії та розвитку мовленнєвих навичок.

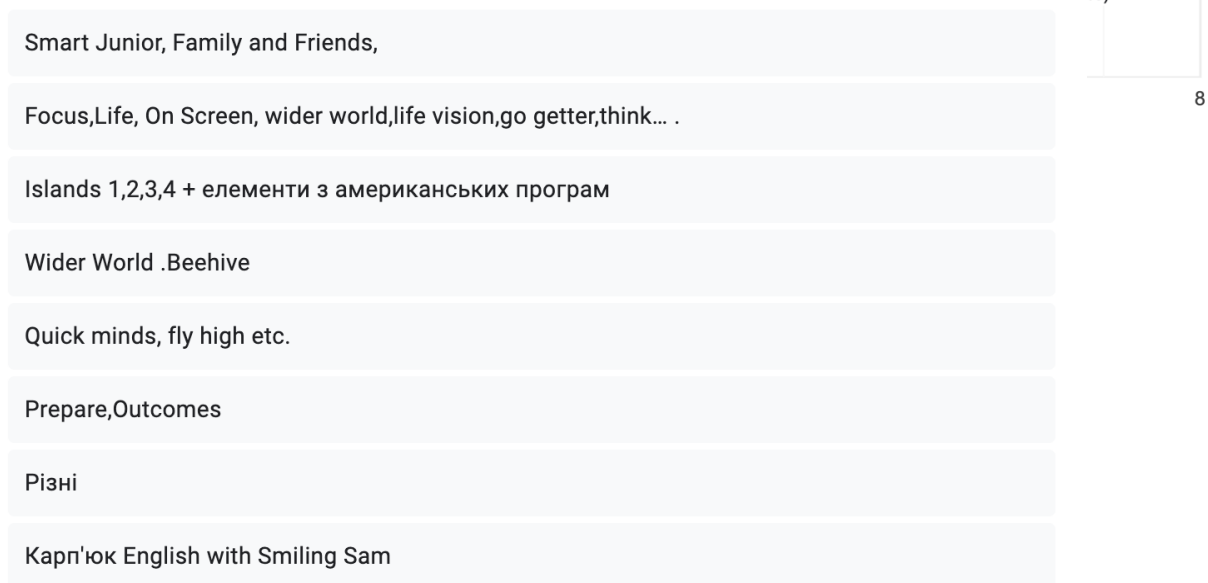
Які методи, на вашу думку, учні сприймають найбільш позитивно? (виберіть всі, що підходять):

9 responses

Які підручники ви використовуєте для навчання іноземної мови?

8 responses

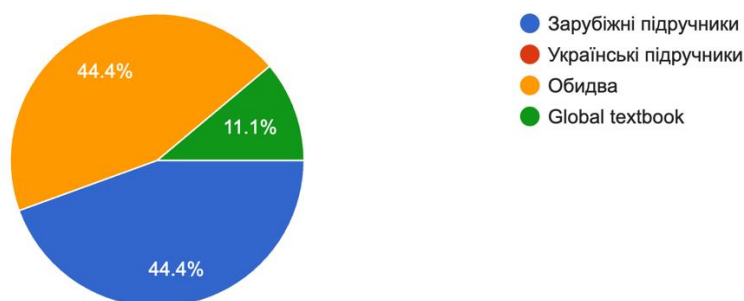

Щодо підручників, які використовуються на уроках, вчителі вказали на широкий спектр як українських, так і зарубіжних матеріалів. Найчастіше згадувалися підручники "Smart Junior", "Family and Friends", "Focus", "Wider World", а також "English with Smiling Sam" Карп'юк. Цікаво, що жоден із вчителів не вважає, що одного підручника достатньо для ефективного навчання, і 100% респондентів наголосили на необхідності використовувати кілька джерел для забезпечення різнобічного та ефективного навчального процесу.

Зарубіжні підручники користуються більшою популярністю серед вчителів, 44.4% респондентів віддають перевагу їм, тоді як ще 44.4% вважають за доцільне використовувати і зарубіжні, і українські підручники. Це може свідчити про те, що закордонні матеріали більш адаптовані для інтерактивних методів навчання, що є важливим фактором у сучасному освітньому процесі.

На вашу думку, які підручники є більш ефективними для інтерактивного навчання?

9 responses

а

ким чином, результати опитування свідчать про те, що вчителі визнають важливість інтерактивних методів навчання та їхню позитивну дію на учнів. Вони використовують різноманітні методи й інструменти, від інтерактивних ігор до онлайн-ресурсів, і вважають, що для забезпечення якісного навчання необхідно поєднувати різні підручники та ресурси.

На основі опитування можна зробити декілька важливих загальних висновків про важливість інтерактивних методів навчання.

По-перше, всі опитані вчителі вважають інтерактивні методи важливими для викладання іноземних мов. 77.8% респондентів оцінили важливість цих методів на максимальні 5 балів, що підкреслює їхнє глибоке переконання в необхідності інтерактивних підходів у навчанні. Це свідчить про те, що інтерактивні методи

вважаються ключовими для покращення навчального процесу та залученості учнів.

По-друге, учні також позитивно реагують на інтерактивне навчання: 77.8% вчителів зазначили, що учні оцінюють такі методи на 5 балів, а решта – на 4 бали. Це свідчить про те, що інтерактивні методи ефективно підвищують зацікавленість учнів і сприяють кращому засвоєнню матеріалу.

По-третє, вчителі широко використовують різні форми інтерактивних методів, серед яких найпопулярнішими є інтерактивні ігри, онлайн-інструменти, групова робота та рольові ігри. Такий широкий спектр методів вказує на те, що інтерактивні підходи дозволяють вчителям адаптувати уроки до потреб учнів і роблять процес навчання більш різноманітним та цікавим.

Загалом, опитування підтверджує, що інтерактивні методи не лише важливі для вчителів, але й позитивно сприймаються учнями, що робить їх невід'ємною частиною сучасного навчального процесу.

3.2. Організація, проведення та результати експерименту

Експеримент – дослідження, що проводиться у контрольованих умовах з метою виявлення ефективності інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови в початкових класах. Основним завданням експерименту є встановлення причинно-наслідкових зв'язків між використанням інтерактивних методик і рівнем мовленнєвої компетентності учнів. Мета дослідження – вивчити ефективність інтерактивних методів навчання у формуванні мовленнєвої компетентності учнів початкової школи. Визначити роль інтерактивних методів у процесі навчання англійської мови. Проаналізувати результати навчальної діяльності учнів після впровадження інтерактивних методів.

У нашому дослідженні ми зосередили увагу на тому, як використання інтерактивних ігор, групових завдань та технологій сприяє ефективному засвоєнню матеріалу, а також покращенню мовних навичок учнів. Крім того, метою було з'ясувати, наскільки інтерактивні методи підвищують мотивацію до навчання.

Експеримент тривав один рік, протягом якого основний акцент було зроблено на застосуванні інтерактивних методів. Участь взяли дві групи учнів другого класу Рівненського ліцею № 15. На кожному уроці використовувались такі активності:

Ігри – наприклад, мовні квести, де учні повинні були виконувати завдання, взаємодіючи один з одним англійською мовою.

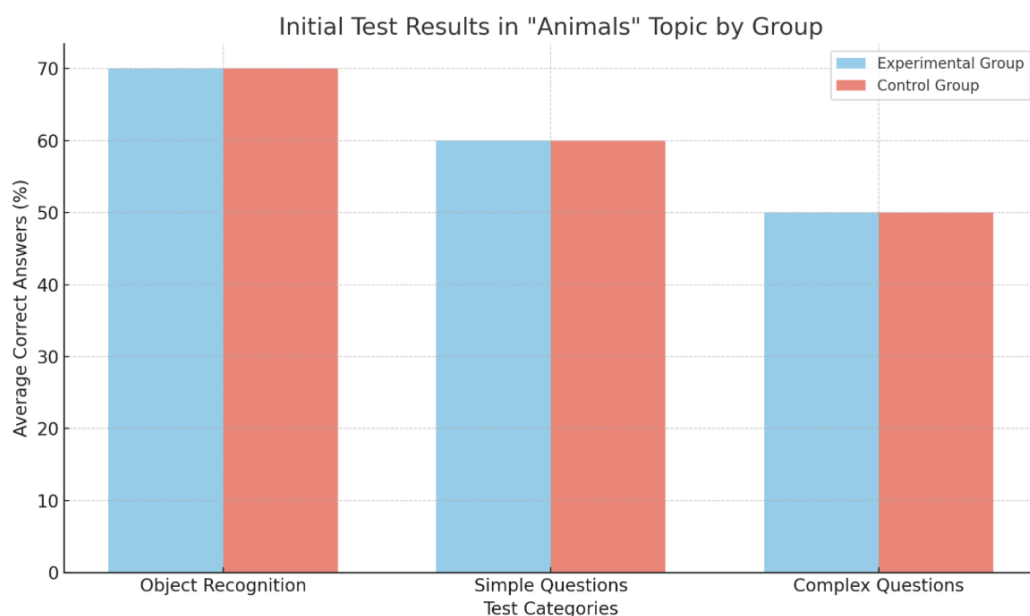
Флешкартки – учні працювали з набором флешкарток, що містили зображення та відповідні англійські слова чи фрази. Використовувались як індивідуальні, так і парні активності для повторення лексики.

Групова робота – у групах учні виконували завдання, наприклад, створювали діалоги чи короткі презентації на задану тему, що сприяло розвитку як усного мовлення, так і навичок співпраці.

Було сформовано дві групи другого класу: експериментальну групу з 25 учнів, де використовували інтерактивні методи навчання, та контрольну теж з 25 другокласників, де такі методи не застосовувались. Для об'єктивності перед початком експерименту учні обох груп пройшли попереднє тестування, яке мало на меті оцінити їх початковий рівень знань та вміння використовувати мовленнєві конструкції за темою "Animals". Тест складався з індивідуальних відповідей на питання типу "What is it?", "Is it a dog?" або "What can a dog do?", "Can a bird climb?", де учні повинні були

дати короткі відповіді на кшталт або "Yes, it is", "It's a...(cat)", "Yes, it can", "No, it can't".

Діаграма 3.1 Попереднє тестування

Розпізнавання об'єктів — найбільший відсоток правильних відповідей, близько 70% у кожній групі. Прості запитання про властивості тварин — середній рівень правильних відповідей близько 60%. Складніші питання про дії тварин — приблизно 50% правильних відповідей.

Ця діаграма відображає схожий початковий рівень знань у темі "Animals" для обох груп, що дозволяє використовувати дані як базу для подальших порівнянь.

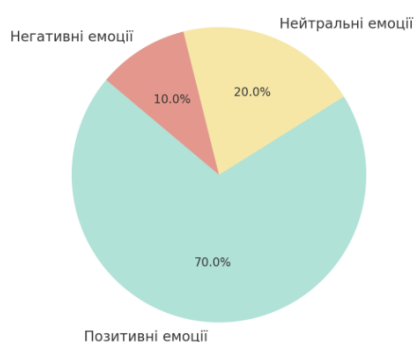
Після цього почалася основна частина експерименту, де в експериментальній групі застосовувались інтерактивні методи: флеш-карти із зображеннями тварин, ігрові завдання на відповідність тварин їхнім діям, парна робота, де учні ставили питання один одному та відповідали на них. Також проводились короткі рольові ігри, де діти уявляли себе різними тваринами та відповідали на питання про їхні можливості. Контрольна група працювала за стандартною методикою без інтерактивних елементів,

здебільшого виконуючи вправи з підручника та письмові завдання. В кінці експерименту обидві групи пройшли підсумкове тестування, яке повторювало структуру попереднього: учні відповідали на питання та формулювали речення. Результати тестування показали, що учні з експериментальної групи значно краще справлялися із завданнями: їхні відповіді були швидшими, точнішими, а самі учні демонстрували впевненість у побудові речень. Контрольна група також показала певний прогрес, але він був менш виразним. Аналіз результатів засвідчив, що використання інтерактивних методів значно підвищило рівень мовленнєвої компетентності учнів, сприяло кращому засвоєнню матеріалу та підвищило їхню активність на уроці.

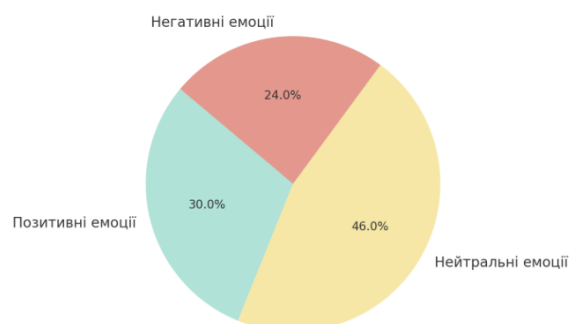
Крім того, для більш глибокого аналізу було використано дитячу адаптацію методу збирання даних — активність у класі фіксувалась через ігрові картки. Учні оцінювали свої враження від навчання через малюнки, де кожен міг за допомогою смайликів та кольорів висловити свої емоції щодо завдань на уроках [див. Додаток 3]. Це дало змогу виявити рівень мотивації та залучення учнів до навчального процесу.

Діаграма 3.2 Емоційний відгук учнів

Експериментальна група:

Контрольна група:

Експериментальна група: 70% учнів із позитивним емоційним відгуком, 20% — нейтральним, і лише 10% — негативним.

Контрольна група: тепер 30% мають позитивний відгук, 46% — нейтральний, а 24% — негативний.

Ці показники візуально підтверджують більшу зацікавленість та мотивацію учнів у експериментальній групі.

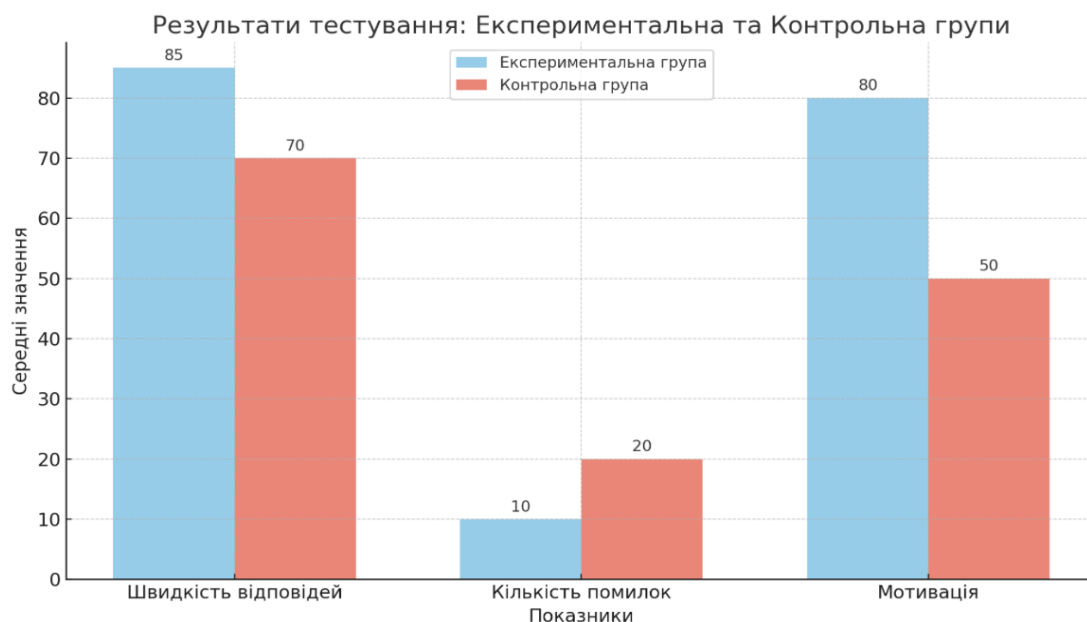
Аналіз результатів показав, що учні експериментальної групи значно покращили свої мовні навички порівняно з контрольною групою. Крім того, 80% учнів експериментальної групи виявили підвищену мотивацію до навчання, відзначивши, що інтерактивні завдання були цікавими та допомогли краще зрозуміти матеріал. Учні контрольної групи, хоча й продемонстрували певний прогрес, в основному спиралися на механічне запам'ятовування, а не на використання мови в реальних комунікативних ситуаціях.

Висновок експерименту можна підсумувати таким чином: експеримент було проведено з метою оцінки впливу інтерактивних методів навчання на формування мовленнєвої компетентності учнів 2-го класу на уроках англійської мови. Протягом одного року обидві групи учнів вивчали англійську мову, причому в експериментальній групі використовувались інтерактивні методи, такі як ігри з флеш-картками, парна робота, мовні квести та рольові ігри, тоді як у контрольній групі заняття проводились за традиційною методикою з письмовими завданнями та фронтальними питаннями.

Аналіз попереднього і підсумкового тестування показав, що учні експериментальної групи значно покращили свої мовні навички. Вони демонстрували швидші та точніші відповіді, були впевненими у побудові речень та активно брали участь у діалогах на уроці. Контрольна група також показала прогрес, але на нижчому рівні: їхні відповіді часто були повільнішими, з більшим числом помилок, а мотивація до навчання залишалась на початковому рівні. Крім того, 80% учнів експериментальної групи відзначили, що інтерактивні завдання були цікавими і допомогли краще зрозуміти

матеріал, що вказує на підвищення їх мотивації до навчання. У контрольній групі прогрес був менш значним, оскільки навчання здебільшого спиралось на механічне запам'ятовування матеріалу.

Діаграма 3.3

*показники подані у відсотках

Отже, інтерактивні методи не тільки сприяють покращенню мовленнєвих навичок учнів, а й підвищують їхню залученість та інтерес до навчання. Учні більш ефективно засвоюють матеріал і впевненіше використовують англійську мову в реальних комунікативних ситуаціях. Експеримент підтвердив, що використання інтерактивних технологій є важливою умовою для розвитку комунікативної компетентності в молодшій школі.

ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ

Наше дослідження демонструє, що інтерактивні підходи стимулюють активну участь дітей у навчальному процесі,

розвивають їхні мовні навички та креативне мислення, роблячи уроки цікавими та ефективними. Тому вивчення ефективності таких методів на уроках англійської мови в початковій школі є важливим для підвищення якості освіти. У ході роботи було вивчено стан використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови в початкових класах. Ми проаналізували використання інтерактивних елементів у підручниках, а також оцінили їх вплив на мовленнєву компетентність учнів через проведення експерименту. Метою роботи було з'ясувати, як інтерактивні методи можуть вплинути на результативність навчання та зацікавленість учнів.

1. У результаті дослідження було вивчено стан використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови для учнів початкової школи. Аналіз підручників показав, що зарубіжні видання, такі як "Family and Friends" та "Super Minds", мають більш розвинену інтерактивність завдяки використанню мультимедійних ресурсів, онлайн-платформ та ігор. Українські підручники, зокрема "Англійська мова" (Оксана Карп'юк) та "Наталя Будна", мають менше інтерактивних елементів і потребують додаткових ресурсів для досягнення високого рівня інтерактивності. Результати опитування серед вчителів підтвердили важливість інтерактивних методів для учнів, зокрема інтерактивні ігри та онлайн-інструменти, що мають позитивний вплив на мотивацію та ефективність навчання. Вчителі також вказали на необхідність поєднання підручників із додатковими ресурсами для створення більш ефективних уроків.

2. З метою оцінки ефективності інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови в початкових класах, було проведено експеримент. Дослідження включало дві групи учнів, де в одній групі застосовували інтерактивні методи (ігри, флешкартки,

групова робота, рольові ігри), а в іншій — традиційні методи навчання. Результати попереднього і підсумкового тестування показали, що учні експериментальної групи значно покращили свої мовленнєві навички, стали швидшими і точнішими у відповідях та проявили більшу впевненість у спілкуванні англійською. Окрім цього, 80% учнів цієї групи відзначили підвищену мотивацію та інтерес до навчання. Контрольна група показала помітний, але менш виражений прогрес. Загалом, інтерактивні методи сприяють покращенню не лише мовних навичок, а й мотивації учнів до навчання, що підтвердило важливість їх впровадження в навчальний процес.

ВИСНОВКИ

Загалом, наше дослідження підтверджує, що інтерактивні методи є важливим і ефективним засобом для розвитку комунікативних навичок учнів початкової школи, і можуть значно покращити якість навчання іноземних мов на цьому рівні. Ми досягли своєї мети, зазначеної на початку роботи. А саме: вивчили ефективність інтерактивного навчання мовного матеріалу на уроках іноземної мови учнів початкової школи з метою покращення освітнього процесу.

Ми реалізували усі поставлені завдання:

1. У ході дослідження було проаналізовано основні інтерактивні методи навчання, що застосовуються в початковій школі для викладання іноземних мов. Визначено такі методи як ігри, рольові

імітації, групова робота, використання технологій (наприклад, інтерактивних дошок), а також методи, що ґрунтуються на практичних ситуаціях. Усі ці методи сприяють кращому засвоєнню матеріалу та залученню учнів до активної участі в навчальному процесі. Залучення учнів до роботи через ці методи формує не лише мовленнєву компетентність, але й навички критичного мислення, креативності та співпраці.

2. Під час дослідження було встановлено, що інтерактивні методи значно підвищують мотивацію учнів. Використання ігор та рольових вправ створює позитивну атмосферу для навчання, що допомагає подолати мовні бар'єри та стимулює інтерес до вивчення іноземної мови. Застосування інтерактивних методів на уроках іноземної мови знижує страх перед мовною практикою, покращує засвоєння матеріалу і сприяє глибшому розумінню мови. Взаємодія в групах і активне використання мови в реальних ситуаціях роблять навчальний процес більш цікавим і ефективним.

3. На основі дослідження було розроблено систему вправ, які включають використання ігор, групову роботу, ситуаційні завдання, а також вправи на створення міні-проектів. Вони сприяють розвитку критичного мислення та творчого підходу до вивчення мови, що дозволяє ефективніше адаптувати матеріал до потреб учнів початкових класів. Комплекс вправ був складений для формування як діалогічного, так і монологічного мовлення.

4. Окрім того, ми провели опитування серед вчителів, яке показало, що переважна більшість з них вважає використання інтерактивних методів на уроках іноземної мови важливим. Вчителі також зазначили важливість використання підручників з орієнтацією на використання інтерактивних методів. Тому, ми визначили, що важливо поєднувати підручник та інтерактивні методи навчання для забезпечення більш ефективного навчального процесу. Відгуки

вчителів свідчать про те, що інтерактивні методи дозволяють зробити навчальний процес більш динамічним і цікавим, що позитивно впливає на вмотивованість учнів.

5. Результати навчання учнів, які брали участь у заняттях за інтерактивними методами, показали кращі показники засвоєння лексики та граматики, порівняно з тими, хто навчався за традиційною схемою. Особливо помітним є зростання рівня володіння мовою в активному мовленні та розумінні на слух. Аналіз результатів тестування підтвердив позитивний вплив інтерактивного підходу на успішність учнів.

На основі теоретичного аналізу та проведеного експерименту ми можемо зробити висновок, що інтерактивні методи навчання в поєднанні з хорошими підручниками значно покращують розвиток мовної компетентності учнів молодших класів. Завдяки таким методам, навчальний процес стає не лише ефективнішим, а й більш захоплюючим та мотивуючим для учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех П.О., Биркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні. *Іноземні мови*. Київ, 2016. №2. С.3 - 8.
2. Богданова, І. М. Використання інтерактивних технологій у підготовці майбутніх соціальних працівників // Вісник Національної академії Державної при-корд. служби України. Педагогічні науки. – 2011. – № 11. – С. 15–20.
3. Використання інтерактивних методів навчання у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови / Т. М. Бичківська // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. - 2017. - Вип.

доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2017_64%281%29_18

4. Вінницький Національний Технічний Університет/ Конспект лекції Тема 3 «Комунікативні навички»/ Режим доступу: <https://career.vntu.edu.ua/ukr/images/stories/napryam/navch-prakt/1-kurs/2018-19/1-kurs-tema-3-TEXT-komunikat-nav-18-19.pdf>

5. Гадкевич Л. "Інтерактивні технології" // Завуч. – 2004

6. Гаранда А.В. Сучасні вимоги щодо формування комунікативної компетентності старшокласників. *Semper tiro*. Житомир, 2021. № 10. С. 9-19.

7. Електронний ресурс: <https://nus.org.ua>

8. Захарченко А. О. (2008). Особливості організації навчання англійської мови на ранньому етапі/ *Англійська мова у початковій школі*

9. Золотухіна Анастасія Вікторівна Кваліфікаційна робота «Соціалізація креативної особистості молодшого школяра»/ 2020 р.

10. Зубрик А. Інтерактивні методи і прийоми навчання англійської мови учнів початкових класів // Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Т. 2, вип. 28. С. 87-92. Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17481/1/ZubrukT.pdf>

11. Інноваційні технології в початковій школі.-К.:Шк. світ, 2008.-112с.- (Бібліотека «Шкільного світу»).

12. Інтенет ресурс: <https://naurok.com.ua/rozvitok-komunikativno-kompetenci-uchniv-na-urokah-angliysko-movi-360497.html>

13. Інтерактивне навчання і ресурси інформаційно-комунікаційних технологій у географічній освіті. № 15 (2021): Науковий вісник ХДУ Серія Географічні науки. С. 77-85

14. Інтерактивні методи навчання: Навч. посібник. / За заг. ред. П.Шевчука і П.Фенриха – Щецін: Вид-во WSAP, 2005. – 170 с.

15. «Інтерактивні методи навчання на уроках англійської мови» Голодюк Людмила Володимирівна/ 27 листопада 2021
16. Карп'юк О. Д. Особливості комунікативного орієнтованого навчання англійської мови в початковій школі за серією навчально-методичних комплексів 2-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів / О. Д. Карп'юк. - Київ: Навчальна книга, 2004. - 78 с.
17. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс] / Л. Гриневич. – 2016.— Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
18. Кравченко Ю.О. Про деякі інтерактивні методи на заняттях англійської мови. Молодий вчений. 2017. № 3. С. 89–117.
19. Кривовяз А.В. Застосування інтерактивних технологій під час вивчення англійської мови школярами середньої ланки освіти. Таврійський вісник освіти. 2014. №2 с. 143-148. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
20. Мазаракі А. А. Сучасні освітні технології у вищій школі. *Матеріали міжнар. наук.-метод. конф.* Ч. 2. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 259 с.
21. Макар, Л. & Деркач, Ю. (2020). Ігрові форми роботи як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності школярів. Молодий вчений, 9 (85), 209-213. Вилучено з: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/698/674>.
22. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ під загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

23. Методична розробка "Розвиток комунікативних умінь учнів на уроках іноземної мови"/ Цебак Вікторія Володимирівна(2019)/ Режим доступу: <https://naurok.com.ua/rozvitok-komunikativnih-umin-uchniv-na-urokah-inozemno-movi-126241.html>
24. Мойко Юлія Русланівна «Використання сучасних інтерактивних методів. На уроках англійської мови в середній школі» 27 листопада 2020 рік/Запоріжжя, Україна/ Молодіжна наукова ліга
25. Науково-методична робота «Комунікативно-ігрові методи навчання на уроках англійської мови в НУШ» Сімак Мар'яна
26. Новітні технології навчання учнів на уроках. Презентація. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-pedrada-na-temu-novitni-tehnologi-na-urokah-140866.html>
27. Остапчук О. Шляхи підвищення інноваційного потенціалу методичної роботи. *Шлях освіти*. Київ, 2018. № 2. С. 9-15.
28. Пишко О. Л. Інтерактивні методи навчання як спосіб розвитку творчих здібностей учнів на уроках історії та правознавства. Народна освіта. Електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2257
29. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ, 2011. 135 с.
30. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2015. С. 192.
31. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання/ О.І.Пометун, А.В.Пироженко. –К.: А.С.К., 2004. –192 с.
32. Пометун, О. І. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб./ О. І. Пометун; авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.П.Н., 2002. – 136 с.

33. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Редько // Рідна школа. - 2011. - № 8-9. - С. 28-35. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2011_8-9_8

34. Скляренко Н.К. Як навчати сьогодні іноземних мов (концепція). Іноземні мови. Київ, 2015. № 1. С. 5-9.

35. Текст лекції з навчальної дисципліни «основи педагогіки та психології вищої школи»/ Харківський національний університет внутрішніх справ/ Розробник Олена Федоренко – Режим доступу:

<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://nm2.univd.edu.ua/download/147910&ved=2ahUKEwiDituBp9GIAxVMVvEDHWQmBVoQFnoECBMQAQ&usg=AOvVaw24jQaEJS0vPmH3SFVHtYee>

36. Ткаченко, К. (2021). Інтерактивне навчання – це діалогове навчання. URL: http://multycourse.com.ua/ua/print_page/theme/69

37. Формування комунікативних навиків в учнів початкової школи на уроках іноземної мови в новій українській школі/Н.А. Бессараб (2023) – Режим доступу: <https://doi.org/10.54929/pmtp-2023-2-01-01>

38. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Англійська мова та література*. Харків, 2015. № 24. С. 4–6.

39. Яцик І. С. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні гуманітарних дисциплін з метою виховання толерантності. Вісник ВПІ. Київ, 2010. Вип. 4. С. 114-118.

40. Chau, K.G. (2021). The effect of ICT on learners' speaking skills development. *International Journal of TESOL and Education*, 1(1), 22-29.

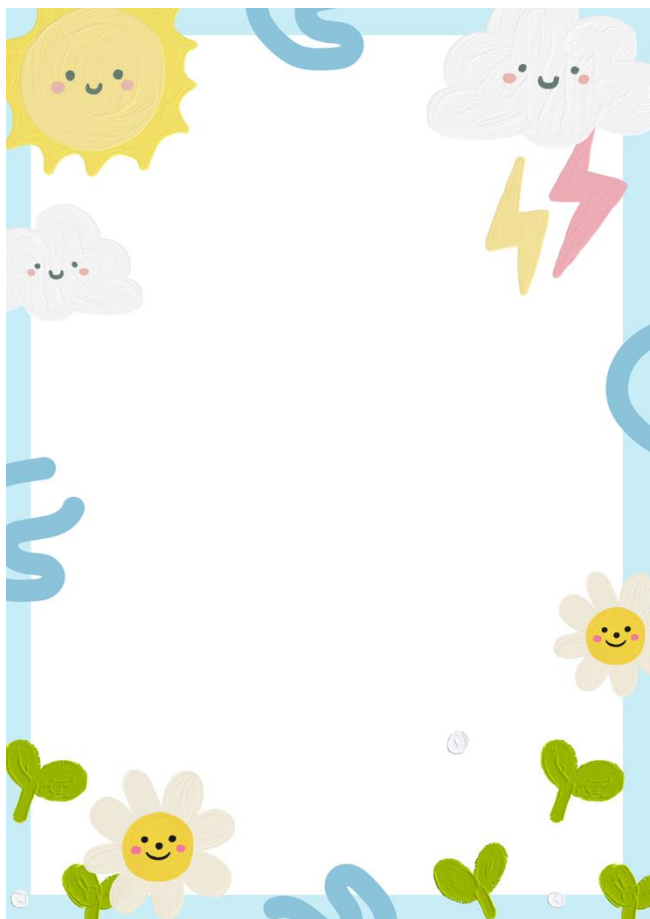
41. G. Potter, and F. Briggs. Children talk about their early experiences at school. *Australian Journal of Early Childhood*, vol. 28, no. 3, pp. 44-49, 2003.
42. G. Tum. Phonological problems encountered in multinational classrooms in teaching Turkish as a foreign language. *H. U. Journal of Education*, vol. 29, no. 2, pp. 255-266, 2014.
43. Gredler M. E. Games and simulations and their relationship to learning/ M. E. Gredler// *Handbook of Research on Educational Communications and Technology/ D. H. Jonassen (Ed.). – Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2004. – P. 571-582.*
44. https://docs.google.com/forms/d/10sL7nvSRjhrXJoSNHE37lUOtEE1HueucD_ZVY7rtAtM/edit#responses
45. <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5852/5723>
46. Richard J, Rogers Th. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: University Press House. 2014. 410 p.
47. Rybchynska, A. (2023). Development of communication skills through the introduction of interactive teaching methods in English lessons. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 9(2), 9-17. doi: <https://doi.org/10.52534/msu-pp2.2023.09>
48. Smart Junior for Ukraine/Англійська мова (Мітчелл) 4 клас

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

МИ СХИЛЬНІ ЗАПАМ'ЯТОВУВАТИ Д **СТУПІНЬ ЗАЛУЧЕННЯ УЧНІВ**
У ПРОЦЕС НАВЧАННЯ

ДОДАТОК 2

